

laiškai bičiuliams

2012 pavasaris-vasara

**Pirmasis
universiteto
rektorius**

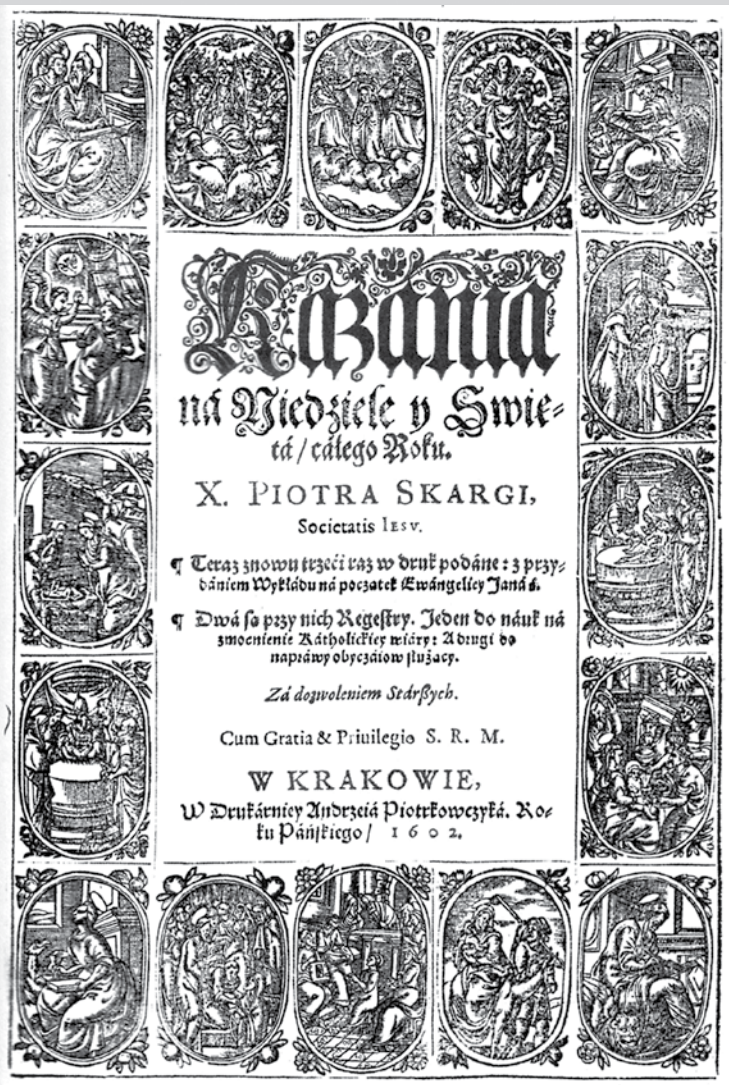
**Kaip ugdomi
jėzuitai**

**Nieko nėra
nereikalinga**

J É Z U I T A I

I H S

Petras Skarga, „Pamokslai visų metų sekmadieniams ir šventėms“
 (Krokuva, 1602)

Viršelyje – pirmasis VU rektorius t. Petras Skarga, SJ, XVII a. nežinomas tapytojas.
 Straipsnj apie jį skaitykite 5–10 p.

Turinys

T. Gintaras Vitkus, SJ	
Turime būti pasirengę.....	2
Dr. Liudas Jovaiša	
Pirmasis Vilniaus universiteto rektorius.....	5
T. Antanas Saulaitis, SJ	
Jėzuitų istorijos ir veiklos atspindžiai.....	11
T. François Boëdec, SJ	
Ignaciškojo dvasingumo aktualumas šiandien (2).....	14
Josef Maureder, SJ	
Kai pikta dvasia spjaudosi aplink.....	18
T. Mindaugas Malinauskas, SJ	
Nieko nėra nereikalinga.....	19
Šv. Ignaco Lojolos dvasingumas GTI.....	21
T. Mindaugas Malinauskas, SJ	
Penki.....	25
T. Algimantas Gudaitis, SJ	
Kaip ugdomi jėzuitai.....	27
Naujokų praktikos įspūdžiai.....	30
Eugenijus Puzynia, SJ	
Mano sielovados praktika.....	32
Vadimas Navickas, SJ	
Studijos ir iššūkiai.....	35
Pokalbis su t. Artūru Sederevičiumi, SJ	
Kai Dievas atveria dar vienas duris.....	38
LKG bendruomenės suvažiavime.....	42
Sukaktis.....	45
In memoriam.....	46
Nusišypsokime.....	48

T. Gintaras Vitkus, SJ

Turime būti pasirengę

Kurdamas žmogų pagal savo paveikslą ir panašumą, Dievas norėjo, kad jo gyvenimas būtų tikslingas ir prasmingas. Šv. Ignaco Dvasinėse pratybose skiriama daug dėmesio, kad kiekvienas asmuo suvoktų savo vietą ir misiją pasaulyje. Tokio siekio vedami ir mes, Lietuvos jėzuitai, 2012 m. sausio pradžioje susirinkome aptarti provincijos būklės. Tai buvo tam tikras atsiliepiamas į paraginimą visiems pasaulio jėzuitams apsvaistyti savo provincijų „kokybę“, atsižvelgiant į kriterijus, tėvo generolo suformuluotus dokumente apie Draugijos restruktūrizaciją, išplatintame 2011 m. rudenį.

Susirinkti mus taip pat paskatino ir Draugijos prokuratorių kongregacija, vykianti šių metų liepą Nairobyje. Paprastai prokuratorių kongregacijoje aptariama, ar reikia sušaukti visos Draugijos generalinę kongregaciją – aukščiausią Draugijos valdymo organą, kuris leidžia dokumentus, įvertina Draugijos būklę, jeigu reikia, renka naują generalinį vyresnįjį. Mūsų nedidelei provincijai pakako į kongregaciją išrinkti delegatą, bet Draugijos generolas t. Adolfas Nicolás rekomendavo susitikti, kad galėtume pasikalbėti, kas esame, ko siekiame, kokie Dievo tautos poreikiai Lietuvoje. Šį susitikimą pavadiname susirinkimu, nes didesnės provincijos rengė kongregacijas.

Mūsų provincijos susirinkime Vilniaus jėzuitų gimnazijos stovyklavietėje prie Guobsto ežero dalyvavo 21 jėzuitas. Užsienyje dirbantiems jėzuitams atstovavo t. Antanas Saulaitis, per Lemonto misiją veikiausiai įsitraukęs į tarnybą lietuviams, gerai jaučiantis ir išsivijęs gyvenimo pulsą, ir susipažinęs su naujųjų emigrantų poreikiais. Susitikime klausėmės jėzuitų, atsakingų už atskiras sritis, atskaitų/refleksijų, kaip jie vertina situaciją, darbus, kuriuos esame įvardiję kaip prioritetinius. Buvo aptariama, kas per 4–5 metus nuveikta akademinės sielovados, švietimo, Krikščioniškojo gyvenimo bendruomenių, pašaukimų sielovados, socialinio apaštalavimo srityse, pasidalyta, kas naujo Latvijoje.

Įvertinę, kur esame ir kaip jaučiamės, svarstėme, ką galėtume daryti ateityje. Kiekvienas turėjome laiko asmeniškai tyloje apmąstyti, ką girdejome, įsivardyti, kaip reaguojome, kokios mintys, kokie jausmai lydėjo, t. y. kartu atlikome bendruomeninę įžvalgą, kurios principus mums priminė t. Vytautas Sadauskas. Tad galėjome suvokti, kuo mes stiprūs, kokios provincijos silpnosios vietos, kokios mūsų galimybės ir kokios grėsmės kyla. Vėliau svarstėme, kokius prioritetinius darbus numatyti ateinantiems 3–5 metams. Kad galėtume juos planuoti, bandėme iš-

siaiškinti, kokia mūsų provincijos vieta višutinėje Draugijoje.

Šiuo metu pasaulyje veikia 85 jėzuitų provincijos, 10 regionų, 5 nepriklausomi regionai ir 1 misija. Draugijoje yra 17 700 jėzuitų – per 40 metų narių sumažėjo 13 tūkst. (1973 m. buvo 30 tūkst.). Kasmet miršta apie 400, išstoja ar atleidžiami 300 jėzuitų. Ypač sparčiai mažėja jėzuitų brolių. Stojančiųjų į ordiną skaičius per paskutinius 10 metų taip pat mažėja, kasmet svyruoja nuo 380 iki 500, daugiausia stojančiųjų ir studijuojančių yra iš Azijos ir Afrikos (64 proc.).

Mūsų provincijoje – 39 jėzuitai. Deja, esame tarp mažiausių provincijų: už mus mažesnės tik Rumunijos, Puerto Riko, Rusijos ir Kubos, Mianmaro (Birmos) bei Rytų Timoro provincijos ar regionai. Kai kurios provincijos (pvz., Slovėnija, Čekija, Ruanda, Paragvajus, Vengrija) yra tik nežymiai didesnės už mūsų – turi 60–80 žmonių. Lietuvos jėzuitų vidutinis amžius artimas pasaulio jėzuitų amžiaus vidurkiui (57,5 m.), provincijoje nedominuoja nė viena amžiaus grupė, kaip kitose provincijose – pvz., dauguma Vakarų Europos ar Šiaurės Amerikos provincijų narių yra daugiau kaip 70 metų amžiaus. Tuo remdamiesi, galime tikėtis,

kad ir po 20 metų būsime gana darbingas būrelis, tačiau turime labai atsakingai planuoti savo veiklą, kad pajėgtume susidoroti su mažai provincijai būdingomis problemomis. Viena rimčiausių – didelė įvairių vienam žmogui tenkančių pareigų našta, grasinanti perkrūviais, galimu paviršutiniškumu, perdegimu. Bet yra ir akivaizdžių privalumų, pvz., geri tarpusavio ryšiai – mes neblogai pažįstame vienas kitą, nesunku susisiekti, ne itin pasireiškia individualizmas.

Planuodami savo apaštalinius darbus kėlėme klausimus: kokie Draugijos prioritetai, ypač Europoje? Kokie poreikiai Lietuvoje ir Latvijoje? Kokiai žmonių grupei norime tarnauti? Kas jau daroma, kas ir kokiomis pajėgomis tai atlieka? Kokios galimos rizikos, įtampos, kliūtys? Kokie mūsų talentai bei stipriosios pusės ir kur esame silpnesni, kokios grėsmės mus veikia? Stengėmės išvelgti, kaip galėtume atrodyti po 10 metų (vizija) ir kaip konkrečiai veiksime (misija).

Provincijos pajėgumą parodo tai, ar provincijoje yra pakankamai veiklių, pasirengusių jėzuitų, ar ji turi pakankamai naujokų ir studijuojančių, ar pakanka žmonių, gebančių imtis atsakomybės už atskiras sritis, pvz., naujokų ugdymą, ar yra jėzuitų,

T. Vidmanto Šimkūno, SJ, nuotr.

galinčių atskleisti savo talentus filosofijos ir teologijos studijose, ar turime pakankamai vyresniųjų, kurie galėtų administruoti, koordinuoti ir įkvėpti bendruomenės gyvenimą apaštalinei veiklai. Taip pat svarbu, ar pajėgiama kokybiškai bendradarbiauti su kitais – ir pasauliečiais, ir kitų provincijų jėzuitais, ar/kiek įsitraukiama į bendrus projektus, ar pajėgiama dirbti savarankiškai ir atlikti svarių darbų Bažnyčiai. Savarankiškumą parodo ir gebėjimas sutelkti reikalingus žmogiškuosius bei finansinius išteklius.

Gali būti, kad siekiant geriau pasitarnauti Evangelijai šis įvertinimas pareikalaus kai kurių provincijų restruktūrizacijos, jas sujungiant ar prijungiant prie kitų. Dėl to nuolat turime būti atviri, pasirengę ir vedami Šventosios Dvasios. Minėtas dokumentas mums labai svarbus, dar kartą jį įsiskaitėme, aptarėme, kaip jį suvokiame, kaip reaguojame. Padarėme išvadą, kad esame gana monolitiška provincija – neturime žmonių, atvykusių iš užsienio, antra vertus, gęsta misijų dvasia. Mažokai dalyvaujame europiniuose projektuose. Džiaugiamės, kad mūsų gimnazijos turi bendrų projektų su kitomis Europos jėzuitų mokyklomis, tačiau socialinio apaštalavimo srityje bendradarbiaujame labai menkai. Šioje srityje mums reikia daugiau brandžių jėzuitų. Svarstome galimybę pasikviesti iš kitų kraštų, turime mokyti atsiverti ir priimti pagalbą. Struktūra yra antrinės reikšmės, palyginti su misija, o misijoje svarbus rūpestis apaštaline veikla ir jos rezultatai, kad „cura apostolica“ išlaikytų pusiausvyrą su „cura personalis“, t. y. kartu turi būti rūpinamasi atskiru žmogumi, kad žmonės nepervargtų, veikla nebūtų chaotiška, paviršutiniška.

Kalbėdami apie mūsų provincijos prioritetus aptarėme 7 svarbias sritis, kuriose dirbame bei jaučiame, kad ir toliau esame kviečiami dirbti. Tai mūsų gimnazijos ir švietimas Lietuvoje, dvasinės pratybos ir ignaciškojo dvasingumo sklaida, pašaukimų ugdymas, misijos ir apaštalavimas JAV,

ignaciškoji misija regione, jėzuitų paveldo, nekilnojamojo turto sutvarkymas, nuolatinis diakonatas, naujųjų komunikacinių technologijų įsisavinimas ir panaudojimas.

Mūsų prioritetas ir toliau lieka ugdomasis apaštalavimas – tiek suaugusiųjų, tiek vaikų, tiek formalus, tiek neformalus. Turime ne tik dvi puikias gimnazijas – prieš porą metų Kaune buvo įsteigta Šv. Ignaco Lojolos kolegija. Dalyvaujame jos valdyme, tapome dalininkais. Kolegija pradėjo veikti pasirinkus biomedicinos studijų kryptį (ortopedija), dabar parengta ir įteisinama dar viena studijų kryptis – socialinio darbo, norime rengti socialinius darbuotojus-referentus parapijoms, nevalstybinių organizacijų, bendruomenių darbuotojus, nes čia yra aiški niša. Kolegija turi didelį potencialą, ateityje ketiname rengti ligonių sielovados, paliatyviosios slaugos specialistus, jaunimo organizacijų koordinatorius.

Dar viena šio susirinkimo išdava yra projekto *Magis* atgimimas. Įsteigėme ignaciškojo jaunimo koordinatoriaus pareigybę – jis rūpinsis jaunimo projektais, taip pat gimnazijų alumnais, jų sielovada.

Mąstydami apie švietimą sprendžiame ir problemą dėl Šiaulių Tėvo Benedikto Andruškos pradinės mokyklos ateities. Miestas nebenori išlaikyti pradinį mokyklą, kurios įsikūrusios daugiausia buvusiuose lopšeliuose-darželiuose, jas siekiama sujungti su progimnazijomis. Tad turime apsispręsti, ar mokyklai išlikti pradine katalikiška – tokiu atveju jai reikės tapti nevalstybine... Šiuo metu vyksta dvasinės įžvalgos procesas.

Gyvenimas su savo iššūkiais kviečia mus būti pasirengusius. Pasirengusius atsiveikinti su kai kuriais darbais bei pernelyg anksti amžinybėn iškeliavusiais Draugijos nariais, tokiais kaip Gvidas Vainorius, ir drauge atsiveriant, priimant naujus bendradarbius bei įsipareigojant naujiems uždaviniais. Svarbiausia, kad visa tai būtų skatinama troškimo tarnauti didesnei Dievo garbei.

Dr. Liudas Jovaiša

Pirmasis Vilniaus universiteto rektorius

1612 metų rugsėjo 27 dieną Krokuvoje, jėzuitų namuose prie Šv. Petro ir Pauliaus bažnyčios, savo žemiškąjį gyvenimą baigė pirmasis Vilniaus universiteto rektorius tėvas Petras Skarga. Prie jo karsto, gausiai lankomo tos pačios (tik dabar jėzuitams nebeprisiklausančios) bažnyčios kriptoje, nevysta gėlės, tad nieko nuostabaus, jog minint 400-ąsias garsaus lenkų jėzuito mirties metines, 2012-ieji Lenkijoje paskelbti Petro Skargos metais. Pasižymėjęs kaip pamokslininkas bei rašytojas, karštas Tėvynės patriotas ir katalikų tikėjimo gynėjas, tėvas Skarga (1536–1612) tapo viena garsiausių Lenkijos istorijos asmenybių. O kokie jo pėdsakai Lietuvoje?

Jėzuitiško pašaukimo istorija: nuo Romos iki Polocko ir Tartu

Jėzuitišką pašaukimą Petras Skarga pajuto jau sulaukęs žmogiškosios brandos. Baigęs studijas Krokuvos universitete, keiserius metus dirbo mokytojo ir auklėtojo darbą. Manoma, kad lydėdamas vieną iš savo auklėtinių 1560 m. Skarga Vienoje pirmą kartą sutiko jėzuitus. Grįžęs į tėvynę, 1562 m. priėmė žemesniuosius dvasininko šventimus ir tapo Lvovo katedros pamokslininku. Netrukus, 1564 m., buvo iššventintas kunigu ir užėmė garbingas Lvovo kapitulos kanauninko bei kanclerio vietas. Vis dėlto kunigas Skarga, regis, troško šio to daugiau. Atsisakęs visų turėtų bažnytinių beneficijų ir nuvykęs į Romą, 1569 m. Grabnyčių dieną, per savo 33-įjį gimtadienį, įstojo į jėzuitų naujokyną prie Šv. Andriejaus Kvirinale bažnyčios. Per porą metų Romoje ne tik atliko naujokyną, bet ir studijavo teologiją Romos kolegijoje bei padirbėjo lenkiškai kalbančių piligrimų nuodėmklausiui Šv. Petro bazilikoje. Amžinajame mieste neužsi-

buvo – veikiausiai pats veržėsi tėvynėn, kurioje tuomet dar labai trūko vietinės kilmės jėzuitų. 1571 m. grįžęs į Lenkiją, iš pradžių buvo paskirtas Pultusko jėzuitų kolegijos pamokslininku ir dėstytoju, tačiau netrukus sulaukė naujo paskyrimo ir... 1573 m. vasario 16 d. atvyko į Vilnių.

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sostinėje jėzuitų kolegijos pamokslininkui, vicerektoriui, o galiausiai – rektoriui Petriui Skargai atsivėrė plačios veiklos perspektyvos, tad Vilniuje praleistus metus t. Petras vėliau turėjo prisiminti su šokia tokia nostalgija. Tuomet dinamiškai vystėsi ir augo Vilniaus kolegija, plėtojosi jėzuitų apaštalavimo veikla, vyko aktyvi polemika su protestantais. Visų šių įvykių sukuryje svarbiausias vaidmuo teko Skargai drauge su kolegijos rektoriu (1570–1578) t. Stanislovu Varševickiu. Vilniaus laikotarpis reikšmingas ir t. Skargos jėzuitiškos brandos istorijoje – kaip tik čia 1577 m. rugpjūčio 1 d. jis davė iškilmingus paskutiniusius profeso įžadus.

Portretas iš knygos: Petras Skarga, *Šventųjų gyvenimai, pirmą dalis*, Vilnius: Jėzuitų akademijos spaustuvė, 1747.

Atsidėjęs sielovados darbui, nuo pat gyvenimo Vilniuje metų Petras Skarga tik iš šalies stebėjo jėzuitų vykdomą švietimo ir ugdymo veiklą; vadovavimas jėzuitų bendruomenei jam, atrodo, irgi nebuvo prie širdies. Paradoksalu, kad Vilniaus jėzuitų kolegijai suteikus universiteto teises, būtent Skarga visiems laikams įėjo į istoriją kaip pirmasis šios aukštosios mokyklos rektorius... Po kelerių metų t. Petro rektoriavimą dar labiau sukomplikavo jo įsitraukimas į naujų kolegijų steigimo darbą. Vilniuje pastebėtas ir įvertintas Stepono Batoro, Skarga buvo angažuotas didesniems jėzuitų plėtros darbams. Karaliui prašant, 1580 m. vyko į Polocką organizuoti naujos kolegijos, o 1582–1584 m. daugiausia darbavosi Livonijoje, vadovaudamas steigiamais jėzuitų namams Rygoje ir Tartu. 1584 m. paskirtas Krokuvos profesų namų prepozitu, t. Petras ilgam paliko Livoniją ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemes.

1588 m. tapęs karaliaus Zigmanto Va-

zos dvaro pamokslininku, Petras Skarga pradėjo ilgiausią ir bene vaisingiausią savo gyvenimo etapą, kuris tęsėsi bemaž 24 metus ir baigėsi likus vos keliems mėnesiams iki mirties. Pačioje gyvenimo pabaigoje t. Petras dar kartą buvo grįžęs į Vilnių, kai vykstant karui su Maskva 1609–1611 m. čia rezidavo valdovas su visu savo dvaru. Tuomet jis turėjo progą stebėti, kaip stojasi ant kojų ką tik įsteigta Lietuvos jėzuitų provincija. Skarga matė, kaip 1610 m. Lietuvos sostinė nusiaubęs didžiulis gaisras nepagailėjo jėzuitų kolegijos pastatų, tačiau drauge regėjo, kaip pamažu aukštin stiebiasi profesų namai su Šv. Kazimiero bažnyčia ir naujokynas su Šv. Ignaco šventove. Ko gero, ne be savo pamokslininko paraginimo 1609 m. pats karalius Zigmantas Vaza specialiai padarytais laiptais užlipo pasigėrėti beveik baigtomis mūryti Šv. Kazimiero bažnyčios sienomis...

Skarga – pamokslininkas ir apaštalas

Petras Skarga pasižymėjo neabejotinu talentu bendrauti su žmonėmis. Ši savybė drauge su Skargai būdingu užsidegimu bei retoriniais gabumais darė jį puikiu pamokslininku ir skatino t. Petrą kone visą savo energiją kreipti į „išorę“, t. y. į aktyvią pagalbą sieloms ir veiklius artimo meilės darbus. Vos spėjęs apšilti kojas Vilniuje, jis jau 1573 m. vasarą suorganizavo Kristaus Kūno broliją, o vėliau Krokuvoje pasirūpino įsteigti Gailestingumo broliją su prie jos veikusia beprocentių paskolų kasa, neturtingoms merginoms kraitį parūpindavusia „Šv. Mikalojaus skrynele“ ir ligoniams patarnavusia Betanijos šv. Lozorius brolija. Skarga bene daugiausia prisidėjo prie to, kad į katalikų tikėjimą Vilniuje pereitų trys mažamečiai svarbiausio Reformacijos Lietuvoje rėmėjo Mikalojaus Radvilos Juodojo sūnūs – Jurgis (vėlesnysis kardinolas), Albertas ir Stanislovas. Jo nuopelnu laikoma ir vėliau įvykusi LDK kanclerio Leono

Sapiegos konversija – Lietuvos didikas esą galutinai nusprendęs pereiti iš protestantizmo į katalikybę po savaitę trukusių pokalbių su tėvu Petru. Trokšdamas padėti sieloms ir nepaisydamas prieštaravimo Draugijos konstitucijoms, Petras Skarga 1574 m. pasisakė už tai, kad jėzuitai, Vilniaus vyskupui Valerijonui Protasevičiui pageidaujant, apsiimtų eiti Vilniaus katedros pamokslininkų pareigas. Lenkijos viceprovincijolui jis rašė: „Visų pirma esu įsitikinęs, kad pamokslauti katedroje ir siųsti ten, kaip ir dabar darome, tuos, kurie tai atliktų, šiai kolegijai nebūtų didelė našta, nes net ir dabar, kai yra tiek nedaug kunigų lenkų, dėl Dievo maloningumo nekyla jokių sunkumų. Be to, mūsiškiai duotų didžiulę naudą artimųjų išganymui [...]. Mat jei kada Vilniuje viešėtų valdovai, Draugijai būtų nepaprastai naudinga [...] tokia mums būdinga tarnyste siekti žmonių, kurių tuo metu susirenka daug, ir ypač įtakingų, išganymo.“

Sielovados darbas, ypač pamokslavimas ir išpažinčių klausymas, t. Petruui Skargai rūpėjo labiausiai. Per 1574 m. gavėnią jis sakė pamokslus apie atgailą, kurie, pasak kolegijos metraštininko, „atnešė daugybę vaisių, o išpažinčių buvo klausoma taip dažnai, kad nepakako 5 mūsiškių kunigų, kurie kasdien atsidėdavo kone vien šiam reikalui“. Susirūpinęs deramu patarNAVIMU žmonėms, 1575 m. Draugijos generolui Skarga skundėsi dėl jėzuitų kunigų stygiaus, „ypač šioje kolegijoje, kur pjūtis tokia didelė, kad visoje Lenkijoje nėra nieko, kas prilygtų sielų gaunamai naudai. Kadangi beveik visos Lietuvos parapijos labai apleistos, kai kurie tikintieji sukaria daugybę mylių, kad pas mus atliktų išpažintį, tačiau randa vos kelis kunigus, ir tuos pačius apsikrovusius darbais, tad vargiai galime patenkinti jų troškimą...“

Bene įspūdingiausiu jėzuitų sielovadinės misijos Lietuvoje programiniu manifestu reikėtų laikyti pirmuosius po

APIE TĖVO SKARGOS UOLUMĄ

Vienas bendras bruožas, būdingas įvairiems Petro Skargos darbams ir veiklai – jo karštas, tiesiog liepsnojantis uolumas. T. Petras stengėsi kiekvieną gyvenimo akimirką išnaudoti maldai ar darbui ir nepakentė nepagrįsto laiko švaistymo. Tai gražiai atskleidžia jo laiškas, rašytas Draugijos generolui Everardui Merkurianui. Jame Skarga išdėstė argumentus dėl jėzuitams tinkamo miego laiko:

Čia, šioje provincijoje, įsigalėjo paprotys švenčių ir rekreacijų dienomis miegoti aštuonias valandas. Aš ne kartą buvau gundytas šiuo papročiu ir iki šiol jis man nepatinka, ir turbūt nenurimsiu, kol Jūs, Gerb. Tėve, neįvertinsite šių priežasčių ir argumentų, kuriuos pateikiu toliau.

1. Iš paties Tėvo Ignaco yra perimta ir, kiek žinau, visoje Draugijoje gyvuoja nuostata arba paprotys miegui skirti tik septynias valandas. Dar būdamas mažas supratau, kad net vaikams pakanka septynių valandų miego. [...]

4. [Ilgas miegojimas] trukdo rodyti pavyzdį artimiesiems, nes kartais iš mūsų varpų skambėjimo jie supranta, kad švenčių dienomis vėlokai pakirdome, arba, atėję į kolegiją, ypač vasarą, supranta, kad mes dar miegame.

5. Broliai, kuriems tiek miego nereikia, įpranta miegoti ilgiau ir apleidžia daug namų ūkio reikalų.

6. Miegas atima tiek daug laiko, kad jei per savaitę pasitaiko keturi ar penki šventadieniai, taip pat jei kartais vyksta didelės iškilmės, mes visą savaitę praleidžiame tose miego puotose.

Naudingas ir šventas yra Romos nuosaikumas. Jei kam nors reikia miegoti ilgiau, tebūnie jiems padaryta išimtis, tačiau bendra taisyklė, galiojanti visiems, neturi būti laužoma.

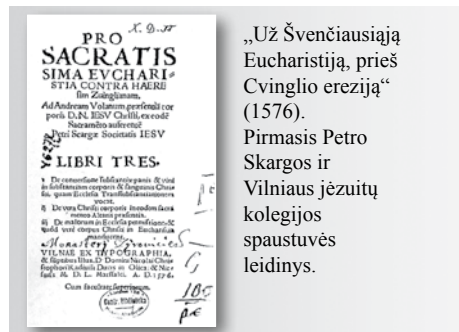
atvykimo į Vilnių, dar karštais išpūdžiais alsuojančius t. Skargos laiškus Draugijos generolui ir Austrijos provincijolui. Pastarajam tėvas Petras rašė: „Nepajėgiu su-laikyti ašarų, gerbiamas ir didžiai brangus Tėve, kai svarstau, [...] kad į Lietuvą buvo-me pakviesti atstatyti katalikų tikėjimo, ku-ris, visų manymu, jau buvo susvyravęs, ir kai pagaliau kasdien vis labiau ir labiau su-prantu, kokia mūsų laukia pjūtis, kokie dar-bai, be abejonės, pilni gausos ir Viešpaties palaiminimo. Mane, stebintį šios provinci-jos negandas, jos graudina iki pat gelmių. Tiek tūkstančių apleistų katalikų žmonių be ganytojų, be duonos, kurios prašo mažutė- liai; kai kurie priversti sukarti net 20 mylių [t. y. apie 160 km], kad Vilniuje atliktų išpa- žintį. Tokia blogybė tų kunigų kai kuriose klebonijose, kad baisu apsaityti, tiek kohor- tų erezijų [...]. Tiek abejojančių, kurie atvy- kus vienam kuriam nors mūsiškiui pereitų į Katalikų Bažnyčią. Kas dar? Neieškokime Rytų ir Vakarų indijų, tikroji Indija yra Lie- tuva ir Šiaurės kraštai.“ Net ir atsargiai pri- imant kiek paviršutinišką, hiperbolizuotą anuometinės situacijos vertinimą ir patetiš- ką laiško toną, šiais drungnais liberalaus re- liatyvumo ir politinio korektiškumo laikais vis dėlto (o gal kaip tik dėl to?) jaudina ir žavi ignacišku įkarščiu liepsnojančias t. Petro Skargos ryžtas.

Rašytojas ir polemistas

Petras Skarga buvo ne vien įtaigus ora- torius, bet ir puikus rašytojas. Dauguma jo knygų ir raštų kilo arba iš poreikio gilinti katalikų tikėjimą, arba iš susirūpinimo, kad krikščionys yra pasidaliję į konfesijas. Drauge tai buvo natūrali pamokslininko darbo tąsa: temos, kurias t. Petras gvilden- davo pamoksluose, po kurio laiko sugulda- vo į knygų skyrius.

Skargos, kaip rašytojo, kelias prasidėjo Vilniuje. Tik atvykęs į Lietuvos sostinę ir su- sipažinęs su čionykšte padėtimi, energinga- sis kolegijos pamokslininkas nusiuntė laišką žymiausiajam Lietuvos evangelikų reformatų

rašytojui Andriejui Volanui, ragindamas jį priimti katalikišką Eucharistijos doktriną. Atsakydamas į šį laišką, Volanas 1574 m. išspausdino veikalą „Tikra ir teisinga se- nosios Bažnyčios nuomonė apie Viešpaties vakariene“. Reaguodamas į šią publikaciją, t. P. Skarga 1576 m. gegužę išleido pirmąją savo knygą – „Už Švenčiausiąją Eucharisti- ją, prieš Cvinglio ereziją“; šis traktatas, gy- neš katalikišką mokymą apie transubstan- ciaciją (duonos ir vyno tapimą Kristaus Kūnu ir Krauju) bei realų Kristaus Kūno buvimą Švč. Sakramente, drauge buvo ir pirmasis garsiosios, kelis šimtmečius gyva- vsios Vilniaus jėzuitų kolegijos spaustuvės leidinys. Po Skargos atsako diskusija tęsėsi toliau: 1579 m. Andriejus Volanas dar kartą atsikirtu knyga „Tikros, teisingos ir senos Bažnyčios nuomonės apie mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Kūno ir Kraujo sakramentą apgynimas“, o dar po trejų metų, 1582 m., Skarga replikavo net dviem leidiniais – lotynišku, kaip ir ligi tol, veikalu „Dvylika sakramentininkų arba cvingliokalvinistų iš- monių, kuriomis kovojama prieš, ir tiek pat katalikų ginklų, kuriais kovojama už mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Kūno buvimą

Eucharistijoje“ ir lenkiškai parašyta knyga „Septyni pilioriai, kuriais remiasi katalikiš- kas mokymas apie Švenčiausiąjį Altoriaus Sakramentą“. 1584 m. Volanas į abu šiuos Skargos leidinius atsakė dar viena lotyniška knyga, tačiau t. Petru išvykus į Krokuvą ir užsiėmus kitais darbais ši bene intensyviau- sia Lietuvos istorijoje polemika Eucharisti- jos klausimu nutrūko.

Poleminė Petro Skargos dvasia Vilniuje rado ir kitą svarbų veiklos lauką – katalikų ir stačiatikių santykius. 1577 m. Vilniuje išleista jo knyga „Apie Dievo Bažnyčios vienybę“, skirta katalikų ir stačiatikių susivienijimui, atgaivino XV a. Lietuvoje ypač gyvai pasireiškusį katalikų ir stačiatikių bažnytinės unijos sąjūdį. Šis Skargos kūrinys, 1590 m. dar kartą išleistas Krokovoje, nemaža prisidėjo prie Brastos bažnytinės unijos sudarymo (1596) ir graikų apeigų katalikų (unitų) Bažnyčios atsiradimo. Jau palikęs Vilnių ir būdamas karaliaus dvaro pamokslininku, Skarga taip pat karštai rūpinosi stačiatikių ir katalikų vienybės reikalais ir Brastoje sudarius uniją ta proga pasakė ugingą ir džiaugsmingą pamokslą. Tuomet turėjo prisiminti ir du dešimtmečius trukusio kelio į uniją pradžią Vilniuje...

Polemisto reputacija pasižymėjusiam Skargai didžiausią šlovę vis dėlto atnešė kiti jo raštai. „Senojo ir Naujojo Testamento šventųjų gyvenimai kiekvienai visų metų dienai“ pirmą kartą pasirodė Vilniaus jėzuitų kolegijos spaustuvėje 1579 metais ir... veikiai tapo viena populiariausių lenkiškos literatūros knygų. Vien autoriui esant gyvam pasirodė 8 šios hagiografinės knygos leidimai. Nors parašyti lenkiškai, Skargos „Šventųjų gyvenimai“ beveik tris šimtmečius – iki Motiejaus Valančiaus „Žyvatų šventųjų“ – buvo pagrindinis žinių apie šventuosius šaltinis taip pat ir lietuviams.

Skargos pamokslai (vieni svarbiausių rinkinių – „Pamokslai visų metų sekmadieniams ir šventėms“ bei „Seimų pamokslai“) išvydo dienos šviesą autoriui jau dirbujančiam Lenkijoje, tačiau ir Lietuvos seminarijų bei vienuolynų bibliotekos, taip pat asmeninės kunigų bibliotekėlės dar ilgai neapsiėję be šių Skargos („Petro Auksaburnio“) knygų. Spaudiniuose iš viso išliko bemaž 200 tomų Petro homilijų ir teminių bei proginių pamokslų. Garsiuosiuose „Seimų pamoksluose“ Skarga gvildeno visuomeninio gyvenimo aktualijas; čia autorius išryškino, jo galva, svarbiausias Lenkijos ir Lietuvos

valstybės ydas (Tėvynės meilės stygių, tarpusavio nesantaiką, nekatalikų toleravimą, karaliaus valdžios ribotumą, neteisingus įstatymus ir nusikaltimų nebaudžiamumą), ragino apriboti bajorų teises bei pagerinti valstiečių dalią.

Atskirais leidiniais pasirodė ir vienas kitas proginis tėvo Skargos pamokslas. Vienas jų – „Nusilenkimas kareivijų Viešpačiui Dievui“, pasakytas 1605 m. spalio 16 d. Krokovoje, Vavelio katedroje, – dar tais pačiais metais buvo išleistas Vilniuje. Šis pamokslas – tai padėka Dievui už vieną didžiausių Lietuvos ginklo pergalių – Salspilio (Kirchholmo) mūšį, kuriame etmono Jono Karolio Chodkevičiaus pajėgos sutriuškino kelis kartus gausnesius švedų kariuomenės būrius.

Skarga ir eucharistinis pamaldumas

Įvairiapusėje Skargos veikloje išskirtinai ypatingas t. Petro dėmesys ir pagarba Eucharistijai. Vos tik atvykęs į Vilnių, jis ėmė sakyti pamokslus šia tema Šv. Jono bažnyčios lankytojams. Paskui žodis virto kūnu: baigęs pamokslų ciklą, 1573 m. liepą Skarga paragino savo klausytojus susiburti į Kristaus Kūno broliją, ir į šį kvietimą netrukus atsiliepė kelios dešimtys kilmingų vyrų. Popiežiaus legatui patvirtinus brolijos nuostatus ir atleidų privilegijas, jos nariais tapo Vilniaus vyskupas Valerijonas Protasevičius, kardinolas Stanislovas Hozijus, Vilniaus miesto vaitas Augustinas Rotundas, tačiau didžiąją dalį brolijos narių sudarė ne kilmingieji Lietuvos dvasininkai ir pasauliečiai, o Vilniaus miestiečių elitas. Skargos inicijuotoji brolija buvo pirmoji, vėl subūrusi Reformacijos metu sumenkusias ir pakrikusias katalikų gretas Lietuvos sostinėje. Pagrindinis brolijos veiklos tikslas buvo gaivinti vidinį katalikų gyvenimą ir sykiu netiesiogiai oponuoti protestantų doktrinai, per iškilmingesnes šventes susirenkant dvasinio pokalbio, dažniau maitinantis Eucharistija bei teikiant Švč. Sakramentui

įvairiopą viešą pagarbą. Pirmą mėnesio ketvirtadienį Šv. Jono bažnyčioje pradėtos aukoti iškilmingos šv. Mišios su eucharistine procesija. Ypatinga brolijos narių pareiga tapo pagarbiai lydėti gatvėmis pas ligonį nešamą Švč. Sakramentą. Nustatyta, kad jis „gatvėmis būtų nešamas uždengtas veliumu, priekyje einant keturiems vienodai apsirengusiems jaunuoliams su deglais ar dailiais žibintais. [...] O kai

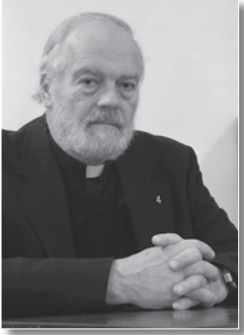
Dievo Kūno koplyčios skliautų freska Šv. Jono bažnyčioje. Nuotr. iš Vlado Drėmos knygos „Vilniaus šv. Jono bažnyčia“.

priklausantieji brolijai sužinos ar pastebės, kad Švenčiausiasis Sakramentas nešamas jų gatve, turės palydėti [jį] pas ligonius ir vėl parlydėti į bažnyčią. [...] O kai kuris nors iš brolių pasiligojęs ruošis priimti šventąją Eucharistiją, privalu visiems pranešti, kad sykiu ją pas sergantį brolių palydėtų ir parlydėtų atgal.“ Pasak kolegijos metraštininko, „po šios brolijos įkūrimo vis dažniau gatves užpildydavo minia žmonių, sekančių paskui Švč. Sakramentą, o kai ligonio namai negalėdavo jų visų sutalpinti, [žmonės] suklupę priešais duris gatvėje meldavosi Dievui tol, kol ten buvo šventoji Eucharistija. Katalikams tai teikė didelę paguodą, o eretikams kėlė didžiausią sumaištį.“

Gyvas eucharistinis pamaldumas, Skargos ištikinimu, turėjo įkvėpti katalikus veikliams artimo meilės darbams bei tobulėti asmeniškai, todėl brolijos nariams buvo nurodyta, „kad tarp jų nebūtų pakenčiama nei girtuoklystė, nei palūkininkavimas, nei jokia begėdystė“ ir kad jie „darytų gailestingumo darbus – vieną dvasinį, eretikus į katalikų tikėjimą arba patys, arba per kunigus grąžindami, kitą – ligotiems miestiečiams, prispaustiems vargų ir besigėdijantiems elgetauti, pagelbėdami išmalda iš brolijos lėšų“. Šiuos artimo meilės darbus atspindėjo ir vėliau kiek papildytas – Kristaus Kūno ir Gailestingumo – brolijos pavadinimas.

Skargos įsteigtoji Kristaus Kūno brolija tapo viena garsiausių Vilniuje. Iki XVIII a. pabaigos į ją įsirašė beveik 4000 narių, vyrų ir moterų. Nuolat atnaujinama brolijos koplyčia Šv. Jono bažnyčioje išliko iki mūsų dienų. Jos skliautą puošia apie 1770 m. sukurta freska, vaizduojanti Eucharistijos provaizdį Senajame Testamente – iš dangaus krintančią maną – ir adoruojamą Kristaus Kūno ir Kraujo Sakramentą. Daugiau kaip prieš keturis šimtmečius šioje vietoje Petro Skargos pradėta eucharistinio maldingumo tradicija čia gyva ir šiandien – koplyčioje saugomas ir pagerbiamas Švč. Sakramentas.

Šiemetinės sukakties proga Jėzaus Draugijos generolas Adolfo Nicolás primena: „Skarga buvo neprilygstamas rašytojas, pamokslininkas, labdarys ir vadovas, galintis būti pavyzdžiu ir šiandien.“ Deja, šios neeilinės asmenybės pėdsakų Vilniaus topografijoje dabar beveik nematyti. Mieste nėra Skargos gatvės (užtat yra Skargos oponento Volano gatvelė, kurioje įsikūrusi Švietimo ir mokslo ministerija), o ir pagrindinis senojo universiteto kiemas vis rečiau pavadinamas Skargos vardu. Apie pirmąjį Vilniaus universiteto rektorių byloja vien atminimo lenta Šv. Jonų bažnyčios fasade. Pačiam tėvui Petriui, ko gero, jos visai gana. O mums?

T. Antanas Saulaitis, SJ

Jėzuitų istorijos ir veiklos atspindžiai

Obelys Šv. Ignaco bažnyčios ir jėzuitų namų kiemelyje Šiauliuose turbūt dar prisimena nacių okupacijos laikais čia stovėjusį sodo namelį – stotelę gelbėti Šiaulių žydams. Dieną slaptoje praleidę, naktį jie būdavo vedami kiton saugion vieton. Ne veltui čia jėzuitų pradėtai tarnybai 1930 m. t. Benediktas Andruška rūpinosi namus statyti netoli miesto turgaus, kur anais laikais iš aplinkinių bei tolimesnių kaimų ir miestelių atvykdavo prekiautojai ir pirkėjai. Vilniuje visai netoli jėzuitų namų šalia Šv. Kazimiero bažnyčios – Halės turgus, kur ketvirtadieniais galėdavai iš močiutės pirkti namie keptos juodos duonos. Mes, senesni žmonės, prisimename, kad vienas Vilniaus turgų buvo Rotušės aikštėje priešais bažnyčią, kitas turgus – prie universiteto Šv. Jonų bažnyčios. Nenuostabu, kad Kaune jėzuitų bažnyčia, namai ir gimnazija langais žvelgia tiesiai į buvusią turgavietę – Rotušės aikštę. Vieta prie turgavietės greičiausiai pasirinkta ne tiek dėl kulinariinių, kiek dėl sielovadinių priežasčių.

Lietuvių kilmės Kalifornijos provincijos jėzuitas prof. Thomas M. Lucas savo 1997 m. išleistoje knygoje „Landmarkings: City, Church and Jesuit Urban Strategy“ („Kraštovaizdžio ženklai: miestas, bažnyčia ir jėzuitų urbanistinė strategija“, *Loyola Press, Chicago*) aptaria šv. Ignaco ir jo sekėjų misionieriškas nuostatas, lėmusias vietos bažnyčioms, mokykloms, sielovados centrams miestuose pasirinkimą. Tuo metu, kai senieji vienuolynai kūrėsi atokiau nuo miesto užesio, vėlesni ieškojo pigesnių sklypų

užmiestyje, jėzuitai iš karto ėmė veikti ir kurtis miesto širdyje. Prieš porą dešimtmečių t. Lucas vadovavo šv. Ignaco kambarių Romoje, taip pat labai judrioje miesto vietoje, restauracijai. San Francisko universiteto Menų fakulteto dėstytojas savo knygoje pateikia ano laiko miestų planus, juose pažymėdamas jėzuitų įstaigas bei namus.

Labai vaizdžiai planingą jėzuitų kūrimąsi mieste parodė 2004 m. Vilniuje šventos Šv. Kazimiero bažnyčios statybos pradžios prieš 400 metų, paskelbus šv. Kazimiero kanonizaciją, iškilmės. Milžinišką bažnyčios „kertinį akmenį“, kaip ir prieš ketvertą amžių atvilko stiprūs vyrai, vyskupai iš Katedros aikštės atvažiavo karieta; Pilies ir Didžiąja gatvėmis nusidriekė teatralizuota eisena, skambėjo muzika, giesmės, eilės. Visa tai gražiai priminė, kad anuomet kaip tik ir buvo sumanyta, jog jėzuitų veiklos ašis Vilniuje būtų šalia kelio nuo miesto vartų į Valdovų rūmus ir vyskupijos centrą prie katedros. Išliko vaidinimų tekstai, šventėse skaityta poezija, procesijų sutinkant įvairius garbingus svečius, atvykstančius pro jėzuitų bažnyčią ir jėzuitų universitetą, aprašymai. Vieta pasirinkta labai sąmoningai: būti ir veikti ten, kur galima pasiekti įtakingus žmones. Tapdami gerų darbų bendradarbiais, jie daugina juos ne tik Bažnyčios, bet ir valstybės bei visuomenės gyvenime. Dėl anksčiau minėtų priežasčių iki šiol daugybei žmonių patogu jėzuitų mokyklas, bažnyčias, socialinius centrus pasiekti.

Vilniaus senamiestyje, senųjų miesto sienų ribose, stovi trys jėzuitų bažnyčios.

1569 m. atvykusiems jėzuitams paskirta jau veikianti, vėliau praplėsta, Šv. Jono bažnyčia. Šv. Kazimiero baigta statyti 1622 m., Šv. Ignaco statyta 1622–1647 m. Pastaroji dabar – Kariuomenės ordinariato bažnyčia; jėzuitų namai ir pastatai prie buvusios Jėzuitų gatvės šiuo metu priklauso Krašto apsaugos ministerijai, o buvęs naujokynas tapo Lietuvos technikos biblioteka.

Trijų jėzuitų bažnyčių būta ir tuometiniame užmiestyje. Maro laikais priešais Aušros Vartus (dabar Aušros Vartų g. 16-ojo namo kiemas) 1625–1799 m. veikė Šv. Juozapo (iš Arimatėjos) ir šv. Nikodemio bažnyčia. Iki šiol galima matyti gyvenamojo namo sienoje išlikusius jos navos kontūrus. Aplinkiniai pastatai buvo ligininė maro aukoms. (Nenuostabu, kad iki šiandien ten vaidenasi, kartais girdimi sudegusios bažnyčios varpai.) Kita bažnyčia su liginine – 1600 m. statyta Šv. Stepono, dabar atsidūrusi netoli autobusų ir traukinių stoties. Kaip ir dera, šiandien vietoj medicinos įstaigos prie jos veikia Kofoedo mokykla. Studijuodami Vilniaus universiteto istoriją atsimename, kad šios dvi bažnyčios su liginėmis atsirado VU absolventų bei bičiulių pastangomis, kilusiomis iš gerai suprastos LDK piliečio pareigos rūpintis visų gerove. Trečioji užmiesčio bažnyčia –

Šv. Rapolo Šnipiškėse (statyta 1702–1709 m.), kur veikė ir jėzuitų terciato (baigusiu mokslus jėzuitų dvasinės brandos) namai.

Reikėtų prisiminti ir Nukryžiuotojo Jėzaus koplyčią Paneriuose, pusiaukeleje į garsiuosius Trakų atlaidus, kurią jėzuitai globojo XVII–XVIII a. Galima būtų paminėti ir Radvilų jiems pavestus rūmus su Šv. Rozalijos koplyčia netoli Botanikos sodų. Iš tų laikų liko nykstanti mūrinė kiemo siena, būta ketinimų barokinį sodą atkurti.

Visi Vilniaus senamiestį išvaikščiojantys vilniečiai ar svečiai atmintinai žino jėzuitų vardais pavadintas vietas: Sirvydo, Liauksmino, Žebrausko gatves, VU viduje – Skargos, Počobuto, Sarbievijaus, Sirvydo kiemus. Kojalavičiaus gatvė per visą Naująją Vilnią driekiasi lygiagrečiai plentui į Polocką, kuris jėzuitams praeityje buvo itin svarbus; dabar jį vėl prisiminsime 2014 m., kai jėzuitai švęs 200 metų, kaip atkurta Jėzaus Draugija. Čia būtų jau atskira istorija, tačiau ji siejasi su minėtomis vietomis ir asmenimis.

Retas kuris mūsų atsimena, kaip griežtai anais laikais buvo uždaromi miesto vartai, už kurių likdavo ir vėluojantys keleiviai, ir 20–30 tūkst. gyventojų turinčio didmiesčio apylinkių varguomenė. Tad jėzuitai pasklisdavo ir po Vilniaus ar kitų centrų (Kaune,

T. Liongino Virbalo, SJ, nuotr.

Kražiuose, Pašiaušėje, Polocke, Daugpilyje ir kitur) apylinkes. Praėjus beveik dviem šimtams metų po atvykimo į LDK, Lietuvos jėzuitų provincija turėjo 1114 narių, 21 kolegiją, 8 jėzuitų namus, 60 misijų stočių. 1773 m. Romos popiežius visame pasaulyje panaikino jėzuitų vienuoliją (tai irgi būtų atskiras pasakojimas). Tačiau prieš metus, 1772 m., buvo įvykęs I Lietuvos ir Lenkijos padalijimas. Rusijos imperatorė Kotryna Didžioji taip vertino jėzuitų švietimo tinklą, kad jai priklausiusiose LDK žemėse popiežiaus dokumento neleido skelbti. Taip Polocko jėzuitų žinioje liko 200 jėzuitų, 4 kolegijos, 2 namai, 12 misijų, 6 mokyklos. Šis miestas Lietuvai priklausė 400 metų, jame veikę jėzuitai bendradarbiavo su dirbusiais Daugpilyje ir Gudijos vietovėse. Kai kurie jėzuitai liko Lietuvoje iki mirties, kiti, kaip buvę VU rektoriai Martynas Počobutas ir Ignas Žaba, baigę darbus iškeliavo pas brolius jėzuitus į Polocką.

Polockas tapo visos Jėzaus Draugijos būstine, trys vyriausieji jos vadovai buvo lietuviai. Atvyko vyrai ir iš kitų šalių dirbti Polocko jėzuitų vadovaujamame tinkle plačiose carinės Rusijos žemėse. Iš Rusijos caras jėzuitus išvarė 1820 m., kai 1814 m. Jėzaus Draugija pasaulyje jau buvo atgimusi su centru Romoje. Per tuos 50 metų iš Polocko bei Daugpilio jėzuitai savo veiklą, steigdami misijas, išplėtė iki tolimojo Sibiro ir šalies pietų, kur dabar po visų caro ir sovietų siautėjimų vėl veikia katalikų parapijos. Iš Polocko ir iš kitų Rusijos vietų anuomet išvyko kone visų tautybių jėzuitų, radusių prieglobstį ar išaugusių šioje buvusios Lietuvos provincijos dalyje: vokiečių, lietuvių, lenkų, latvių, prancūzų, belgų, anglų, airių, čekų, dalmatų, šveicarų, olandų, portugalų – toks pat margas rinkinys, koks ir pradėjo jėzuitų veiklą Lietuvoje 1569 m. bei daugiau kaip du šimtmečius joje dirbo.

Gražus anų laikų jėzuitų veiklos atspindys yra Vilniaus bažnyčios bei kitos buvusios ir esamos jėzuitų įstaigos, siekusios Evangeliją kuo sklandžiau ir uoliau skleisti.

***Bažnyčia gyvena remdamasi
ne savimi, bet Evangelija, o
Evangelijoje nuolat ir naujai
randa savo kelionės kryptį.
Tai pastebėjimas, kurį
kiekvienas krikščionis turi
priimti ir pritaikyti sau:
tik tas, kuris pirmiausia
pasirengęs klausyti Žodžio,
gali vėliau jį skelbti.
Jam iš tikro nereikia skelbti
savo išminties, bet Dievo išmintį,
kuri dažnai pasaulio akims
atrodo kvailystė.***

Benediktas XVI

Jūratės Karašauskienės nuotr.

Ignaciškojo dvasingumo aktualumas šiandien (2)

Ignaciškasis dvasingumas yra išlaisvinantis, nes padeda susitikti Dievą mūsų būties gelmėse, – teigia tėvas jėzuitas François’as Boëdecas, žurnalo „Croire aujourd’hui“ („Tikėti šiandien“) redaktorius. Šiame straipsnyje jis toliau aiškina, kaip ignaciškasis dvasingumas atliepia mūsų meto poreikius¹.

MATYTI, JUSTI, SKONĖTIS

Kaip žinome, Ignacui daug padėjo vaizduotė. Jis įsivaizduodavo kilmingąją poniją, kuriai svajojo tarnauti, šventuosius, kuriais norėjo sekti. Dvasinėse pratybose, kuriose kalbama apie tai, kaip atpažinti Dievo valią per mintis, vidinius judesius, kartais – nerimą, vaizdžiai apibūdinami ir įvairūs troškimai. O Evangelijos pasakojimus Ignacas kviečia įsivaizduoti kaip tik dėl to, kad juose atrastume savo vietą. Čia kalbama ne apie intelekto pastangas. Tai nėra proto „pajungimas“ ar „minčių radimas“, nes, anot Ignaco, „sielą sotina ir tenkina ne žinių gausa, o vidinis dalykų pajutimas

ir skonėjimasis jais“ (DP, 2). Žodis „justi“ Ignaco žodyne itin dažnas, tačiau nelengvai išverčiamas. Ignacas kalba ne apie neaiškų jausmą, trumpalaikį „širdies tvinksnį“, bet apie pažinimą, įsispaudžiantį sieloje: „Kad vidujai pažinčiau“, – neįprastai sako jis (DP, 63). Tai pažinimas, visiškai nesusijęs su iš knygų ar per pamokslus įgytomis žiniomis apie Dievą. Tai Dievo patyrimas, kai sutelkiamos visos mūsų joslės ir mūsų kūnas (kuris taip pat turi vietą dvasiniame gyvenime), kad būtume Jo paliesti.

Šiuo laikotarpiu, kai mūsų joslės ypač dirginamos, kai tikrąja ta žodžio prasme esame „bombarduojami“ informacijos

¹ Pirmoji šio straipsnio dalis išspausdinta praeitame žurnalo „Laiškai bičiuliams“ numeryje (2011 ruduo-žiema).

srauto, ignaciškasis dvasingumas puikiai padeda perkeisti emocijas, atsirinkti tarp siūlomų vaizdinių ir lavina dvasinį skonį.

Ne viskas žmogui yra gera. Dažnai esame įtraukiami į „pasaulietišką“ pasaulį, kuriame persipina iliuzija, melas, išorinis įspūdis, kuriame žmonės vertinami pagal tai, kokį vaidmenį atlieka, ir kuriame jie nuolat verčiami gyventi tarsi spektaklyje. Daugelis nori išsivaduoti iš bet kokio gundymo vaizdiniais bei pavyzdžiais, iš visko, kas juose žemina, kad galėtų visiškai save realizuoti atsiverdami tikrajam asmeniniam pašaukimui. Vis dėlto kartais reikia remtis vaizdiniais, kad atskleistume, kas turi kuriantį pradą.

POŽIŪRIS Į PASAULĮ

Prisimenu, kaip maždaug prieš devyniolika metų, dar prieš įstodamas į Jėzaus Draugiją, buvau sujaudintas buvusio Draugijos generalinio vyresniojo t. P. Arupės žodžių: „Mano biure, – rašė jis, – yra Žemės nuotrauka, padaryta vienos tarpplanetinės kelionės metu. Kaip tik astronautas Lowelis man ją ir padovanojo. Ji neįtikėtina ryški ir man primena, kad mums reikia dviejų dalykų: aiškiai matyti vietines problemas ir nė kiek ne mažiau žvelgti į jas globaliai. Esu įsitikinęs, kad tik toks požiūris turi ateitį.“ Šiek tiek vėliau supratau, kad šis požiūris į pasaulį yra toks pat kaip šv. Ignaco prieš penketą amžių, kai jis Pratybose kvietė „matyti asmenis vienus po kitų. Pirmiausia – esančius žemėje ir itin besiskiriančius tiek savo apdaru, tiek ir padėtimi: vieni balti, kiti juodi; vieni taikiai sugyvena, kiti kariauja; vieni verkia, kiti juokiasi; vieni sveiki, kiti ligoti; vieni gimsta, kiti miršta ir t. t.“ (DP, 106).

Nuo to laiko šiek tiek geriau supratau, kodėl požiūris į pasaulį toks svarbus. Iš tikrųjų kaip ieškosime Dievo, galėsime jį pamilti, jei pamiršime, kad jis sukūrė šį pasaulį ir visus jo gyventojus „pagal Savo panašumą“? Įsikūnydamas – šv. Ignacas labai

pabrėžia įsikūnijimo svarbą – Dievas mums primygtinai sako: „Kaip tik į šį pasaulį, kuris man brangus, aš siunčiu savo vienatinį Sūnų, tikrą žmogų ir tikrą Dievą.“ Kadangi Žodis tapo Kūnu, mūsų širdyse pasaulio samprata turi keistis. Ignaciškasis dvasingumas gali mums padėti kelti klausimą: kaip iš tiesų kalbame apie Dievo darbą? Šiandien, neišskiriant ir Bažnyčios, kyla didelė pagunda nusivilti pasauliu. Pasauliu, kuris juda greičiau nei bet kada anksčiau, kuris mums kelia nerimą ir kurio kai kurie aspektai mums gali būti svetimi, gal net priešiški ar keliantys grėsmę. Reikia pripažinti, kad kartais iš tiesų yra dėl ko nerimauti. Ką dažniausiai matome ten, kur nukrypsta mūsų žvilgsnis? Smurtą su visomis jo apraiškomis, korupciją, nelygybę tarp Šiaurės ir Pietų, religinį integrizmą ir fanatizmą, ekologinius pavojus ir kt. Tad kaip išsaugoti džiaugsmą ir nepulti į pesimizmą, pamažu naikinantį mūsų vidinį polėkį?

Žvelgti į pasaulį be baimės, su meile

Ir vis dėlto... Negaliu atsispirti malonumui pacituoti pirmuosius Vatikano II susirinkimo konstitucijos *Gaudium et Spes* žodžius: „Džiaugsmas ir viltis, liūdesys ir sielvartas, patiriami dabarties meto žmonių, ypač neturtingųjų ir visų prispaustųjų, yra ir Kristaus mokinių džiaugsmas ir viltis, liūdesys ir sielvartas. Ir nėra nieko tikrai žmogiško, kas nerastų atgarsio jų širdyse.“ Dievas darbuojasi pasaulyje tiek, kiek mes leidžiame, nes jo kūrimo darbas tęsiasi per mus. Vienu žodžiu, „niekas nėra prarasta!“ Bet kaip tik dėl to, kad Dievas dalyvauja žmonijos istorijoje, turime pozityviai vertinti kūrimo procesą, kuriame jis kviečia mus dalyvauti kartu su savo Sūnumi. Ignaciškasis dvasingumas moko ne bijoti pasaulio, bet jį pažinti, suprasti, mylėti, žiūrėti į jį su viltimi (čia vėl atrandame viltį!), kaip Kristus žiūri į kiekvieną iš mūsų. Kristaus žvilgsnis į mus, į pasaulį, nėra naivus,

saldus ar meilikaujantis. Kaip tik priešingai. Ir mums derėtų žvelgti teisingai, ne naiviai. Puikiai žinome, kad ne viskas žemėje yra Dievo darbas. Kiek daug dalykų žaloja žmones ir iškreipia pasaulį! Dėl to turime rasti teisingą santykį su tuo, kas mus supa. Tai reikalauja palankiai vertinti mūsų laiko žmonių troškimus ir drauge nubrėžti takoskyrą, kam kartais reikia Šventosios Dvasios drąsos.

PAGALBA APSISPRENŽIANT

Neretai rengiantis priimti sprendimą ar renkant, ypač jei situacija subtili ar pasirinkimas svarbus, patariama atlikti ignaciškąsias rekolekcijas arba bent susitikti su asmeniu, kuris galėtų pateikti keletą dvasinės įžvalgos taisyklių. Mane asmeniškai sukrečia faktas, kad šiandien daugeliui žmonių labai sunku apsispręsti – tai aiškiai matau atlikdamas dvasinio palydėjimo tarnystę, ir ne tik.

Žinome, kad išgyvenama įsipareigojimo krizė. Įsipareigojimas kelia baime, ypač jei jis priimamas visam laikui: tuoktis ar ne? stoti į vienuolyną ar ne? kokią profesiją, gyvenimo būdą pasirinkti? į kurį likimo traukinį įšokti? priimti ar atmesti pasiūlymą, įsipareigojimą?.. Tai nėra paprasti klausimai. Galbūt ir žmonių situacijos šiais laikais žymiai sudėtingesnės nei praeityje. Galbūt dabar turime daugiau rinktis nei anksčiau. Dalis klausimų, kuriuos kitados išspręsdavo pati gamta ar aplinkybės, tėvai ar vyresnieji, šiandien vis labiau atiduodami mūsų teismui ir mūsų sprendimams. O ateitis atrodo dar labiau nenuspėjama, nes vis mažiau pasitikima aplinka, kurioje tuo ilgalaičiu apsisprendimu teks gyventi. Kadangi labai svarbu priimti sprendimus, pagrįstus tuo, kas yra žmogus, ir atitinkančius tai, kam jis pašauktas, apsisprendžiant reikalinga pagalba.

Pratybose vietoj terminų „apsisprendimas“ ar „pasirinkimas“ Ignacas labiau

linkęs vartoti biblinį terminą „išrinkimas“, kuris atskleidžia, kad apsisprendimas nėra vien tik asmeninės refleksijos vaisius, bet kad jis daromas kaip sandoros sutartis tarp dviejų partnerių. Sinajuje Dievas išsirenka tautą ir jai įsipareigoja, tuo tarpu tauta patvirtina sandorą, pasirinkdama savąjį Dievą ir įsipareigodama laikytis jo įstatymų (Iš 19,1–8).

Laisvė Dievo meilės žaizdre

Ignaciškąjį dvasingumą mums ir padeda pažinti (tuo paremta visa Pratybų dinamika) visiškai sąmoningas bei laisvu apsisprendimu pagrįstas pasirinkimas to, ką Dievas man parinko. Tikrasis ir pats giliausias mūsų troškimas yra Dievo troškimas. Kaip tik šis dviejų valių, dviejų troškimų – žmogaus ir Dievo – susitikimas galų gale padaro žmogų laimingą, tačiau kelias iki šio supratimo ir apsisprendimo kartais būna ilgas.

Nors ignaciškasis dvasingumas ir skatina įsipareigoti tarnystei, jis nėra kokia nors iniciacija, kurią perėjus neišvengiamai randamas teisingas atsakymas. Pirmiausia prašoma kiekvieno asmens laisvės – laisvės, atpažįstamos Dievo meilės žaizdre, tame susitikime su Dievu iš širdies į širdį. Viešpats kviečia mane žvelgti į jo darbą ir į jį įsitraukti. Ir kaip aš apsisprendžiu? Ką darau su savo laisve?

Tai, ką siūlo ignaciškasis dvasingumas, tėra tik keletas „priemonių“, keletas dvasinės įžvalgos kriterijų, keletas būdų, padedančių apsispręsti. Pirmiausia reikėtų stengtis žodžiais nusakyti tai, ką žmogus išgyvena vidujai: kelią rodančius vidinius paguodos ir nepaguodos judesius. Rekolekcijose šie judesiai pasireiškia žymiai stipriau, tačiau juos juntame ir kasdienybėje, visi vienaip ar kitaip tai esame patyrę. Kad ir kokios trumpalaikės, šios patirtys mums yra kaip prisikėlimo, gyvenimo pilnatvės ženklai arba kaip „mirtini“ išmėginimai. Ne visuomet galime nustatyti, iš kur tai kyla. „Depresyvos“ dienos, nenusakomas

liūdesys, nerimas ir baimė, bjaurėjimasis gyvenimu, galintis vesti net iki pagundos nusizudyti, ką dvasinės kelionės pradžioje patyrė ir Ignacas. Kartais priežastys būna aiškios: fizinis skausmas ar sielvartas, nepakeliama vienvė, nesėkmė darbe, šeimoje, moralinis ar dvasinis pralaimėjimas ir kt. Ir priešingai, paguodą gali sukelti ir natūraliai pakili nuotaika, ir maloni aplinka, ir draugystė, atliepta meilė, sėkmė darbe, ir pojūtis, kad esi sklidinąs Dievo meilės. Viso to šiandien kupinas ir mūsų, ir kitų žmonių gyvenimas. Tad būdami dėmesingi galime pažinti, kaip Dievas mums kalba ir veikia, kad galėtume jam palikti dar daugiau vietos – visą erdvę, nes tik tuomet gali visiškai išsipildyti mūsų troškimas gyventi.

Suvenyti asmenį

Ižvalga, padedanti pasirinkti tai, kas diena iš dienos mums teikia vis daugiau gyvenimo, reikalinga ne tik priimant keletą didžiųjų gyvenimo apsisprendimų, tris ar keturis kartus gyvenime. Ją galima praktikuoti kasdien. Malda, dvasinis palydėjimas, krikščionių bendruomenė taip pat yra didelė pagalba norint eiti pirmyn ižvalgos keliu.

Man patinka apibrėžimas, kurį pateikia Krikščionių darbuotojų ir vadovų judėjimo kapelionas Remi de Maingreville: „Ižvalga – tai iškėlimas į šviesą to, kas dar nėra regima. Tai įvairių lūkesčių ir prieštaravimų, žadinančių pasirinkimą veikti arba susilaikyti, atskyrimas, kad leistumeisi vedamas to, kas suteikia daugiau laisvės, valios jėgos, padeda suvokti tavojo veiksmo prasmę ir išspręsti sunkumus geriausiu būdu. Ir kuo labiau šis pasirinkimas įtraukia, įpareigoja jį priimančių asmenį (jo ateitį, reputaciją, atsakomybę, įsitikinimus ir kt.), tuo labiau tampa būtinas ižvalgos ir išsilaisvinimo darbas. Iš esmės tai reiškia tikrai trokšti, norėti kaip tik to apsisprendimo, kurį darome ir kuris kartais galbūt turi savo kainą ar yra rizikingas. Krikščionių tikėjime tai paprastai esame įpratę vadinti

„Dievo valios vykdymu“ arba „pasirinkimu Kristaus Evangelijos šviesoje“.

Kaip jau supratote, ignaciškasis dvasingumas siekia suvienyti asmenį, nukreipdamas jį į Tą, kuris vienintelis gali jį pripildyti. Jis vienija, nes pats yra vieningas. Tam tikra prasme Ignacas nieko nauja neišrado. Daugelis elementų, sampratų jau egzistavo: ižvalga randama Bažnyčios Tėvų veikaluose, Kristaus gyvenimo meditacija – Rudolfo Šartriečio, pranciškoniškoji tradicija su šv. Bonaventūra taip pat jau buvo žinoma... Ignaco nuopelnas tas, kad kiekvienam šių elementų, siedamas juos su kitais, jis rado tinkamą vietą.

Antra vertus, daugelis mūsų šiandien galėtume pasakyti, kad kaip tik šis dvasingumas išlaisvina. Arba veikiau padeda susitikti Dievą mūsų būties gelmėse. O tikras susitikimas su Dievu išlaisvina. Viskas tampa įmanoma suvokus, kad esu Dievo mylimas, viskas tampa įmanoma, kai suprantame, jog keliaudami su Kristumi tampame vis gyvybingesni. Šios suvienijimo ir išlaisvinimo patirties ilgisi daugelis mūsų meto žmonių, taip pat ir Bažnyčioje – kartais tai suvokdami gana miglotai, kartais aiškiau.

Ignaciškasis dvasingumas nėra sustabarėjęs, jis yra gyvas. Apskritai jei kurį dvasingumą laikytume galutinai išbaigtu, paneigtume jį kaip Šventosios Dvasios dovaną Bažnyčiai. Dvasia juda, Bažnyčia keliauja. Tad ji turi ne prisitaikyti prie pasaulio, bet atsiliepti į savo meto poreikius bei paskatas. Bet koks dvasingumas turi atsiliepti į šandienos žmonių dvasinius poreikius bei paskatas. Tik išties būdami dabartyje galime iširti praeitį, atverdami kelius ateičiai, kad daugelis galėtų turėti daugiau gyvenimo – tą „daugiau“, kurį taip brangino Ignacas, – daugiau Dievo gyvenimo.

Iš prancūzų kalbos išvertė

Kristina Rankelytė

„Vie Chretienne“, Nr. 514

T. V. Šimkūno nuotr.

Josef Maureder, SJ

Kai pikta dvasia spjaudosi aplink

Besigydydamas Lojoloje ir vylingai prisimindamas riterių žygdarbius, ilgainiui Ignacas pastebėjo „piktos dvasios veikimą“. Žinoma, jis neregėjo kūniško, ožio kanopomis ir siera dvokiančio padaro, o tiesiog atpažino, kaip bloga dvasia pasirodo mūsų vidiniuose troškimuose, jausmuose, mintyse ir nuostatoje, kurios vėliau gali tapti veiksmais.

Iš pradžių šią dvasią kartais būna sunku atpažinti. Kas padėtų atkreipti į ją mūsų dėmesį? Kaip su ja elgtis? Štai keletas pavyzdžių.

Kai kokią nors mintį, sumanymą ar veiksmą būtinai norima išlaikyti visiškai slaptą, dažniausiai čia esama ko nors negera. Bloga dvasia mėgsta likti slaptoje. Taip pat kai dėl nesuvokiamų priežasčių mūsų nuotaika subjūra, mintys susipainioja, atmosfera agresyviai įkaista arba prasiveržia nemaloni elgsena – užkulisiuose siautėja pikta dvasia. Ji mėgsta viską sujaukti, nori atimti džiaugsmą ir ramybę. Tokiu atveju dera jos neklausyti. Ignacas įspėja: sumaišties laikotarpiu reikia nepriimti svarbių sprendimų ir nekeisti anksčiau priimtų.

Blogą dvasią galima atpažinti ir iš tam tikro nesaikingumo. Ji mėgsta dalykus vertinti perdėtai arba gerus dalykus pateikti itin tamsiomis spalvomis. Ji pasireiškia

per kankinančią vidinę kritiką, kuri kelia nusiminimą tiek pačiam žmogui, tiek ir aplinkiniams, arba skatina nenatūraliai pakilią nuotaiką ir susvetimėjimą. Tai, kas yra nesaikinga ar atrodo pompastiškai, paprastai kyla iš piktos dvasios. Jos įtaką galima atpažinti tuose dalykuose, kurie mus nuolat per daug ap sunkina, kelia vidinius spazmus, ką turime daryti per prievartą ar karštingai skubėdami. Pikta dvasia dažnai sureikšmina dalykus. Mes tampame priklausomi, mus apima liguista aistra.

Pikta dvasia ypač mėgsta skatinti blogas kalbas. Tai, kas vyksta, dažnai absoliutinama, vieni žmonės dėl tariamai akivaizdžių priežasčių juodinami, tuo tarpu kiti idealizuojami. Mūsų visuomenėje yra žmonių, kurie vien savo žodžiais nedraugiškai žaloja kitus.

Pikta dvasia, kurią Ignacas atpažino, dažniausiai ir pirmiausia savo bjaurastį spjaudo į mūsų mintis ir jausmus. Ji įsikūnija mūsų netvarkinguose vidiniuose troškimuose, kurie gali nulemti mūsų kalbas bei veiksmus, ir, jeigu jai nebus nuplėšta kaukė, gali pridaryti daug žalos.

*Iš vokiečių k. išvertė
t. Vidmantas Šimkūnas, SJ
Jesuiten, 2011/4*

T. V. Šimkūno nuotr.

T. Mindaugas Malinauskas, SJ

Nieko nėra nereikalinga

Šventumas. Kiek daug kartų tikintis žmogus yra sakęs: „Reikėtų būti šventu žmogumi“, bet tiek pat kartų jam tekdavo pakartoti: „Ir vėl nepavyko.“ Kartais atrodo, kad poreikis tapti šventam tiek pat būtinas, kiek ir vargiai pasiekiamas, gal netgi toks sekinantis, kad galiausiai šventumas pradeda sietis su kažkuo nežmonišku ar net prieštaraujančiu žmogaus gerovei.

Malonė. Antra vertus, šv. Tomas Akvinitis yra sakęs: „Gratia naturam non tollit, sed perfecit“ („Malonė nesugriauna prigimties, bet ją ištobulina“). Tai, ką žmogus turi – įgimtus gabumus, patirtį, žinias, patį gyvenimą – Dievas savo malone gali sukilninti ir pašventinti, taip pakylėdamas žmogų į savo garbę ir šventumą.

Petras. Prisiminkime, kaip Viešpats padarė gausios žūklės stebuklą Petruui ir kaip šis, pajutęs Viešpaties kvietimą į šventumą, reagavo – kaip dažniausiai elgtųsi ir kiekvienas tikintysis: „Pasitrauk nuo manęs, Viešpatie, nes aš – nusidėjėlis!“ Įdomu, kaip viskas būtų baigęsi, jei Viešpats būtų pasakęs: „Noriu, kad tu būtum šventas... Ech, taip ir maniau! Deja...“ Tačiau Viešpa-

ties būdas pašventinti žmogų yra kitoks. Jis atideda senuosius ir naujam vynui renkasi naujus vynmaišius. Tai labiau kokybės, ne kiekybės šuolis. Patyrusiam žvejui jis pasakė: „Nebijok! Nuo šiol jau žmonės žvejosi“. A! Skamba lyg suprantamai, bet ir naujai. „Sutinku, Dievo malonei padedant“, – taip Petras leidžia pašventinti savo gyvenimą.

Ignacas. „Sunku net įsivaizduoti, kiek daug Dievas galėtų padaryti sielai, jei ji visiškai jam atsiduotų“, – yra pasakęs šv. Ignacas Lojola. Manau, kaip tik dėl šio suvokimo paties Ignaco gyvenimą Dievo malonė taip nuostabiai ir pakylėjo į šventumą. Todėl verta dar kartą į jį pažvelgti.

Atsidavimas. Ignacas buvo jauniausias vaikas šeimoje. Anksti mirus mamai, turėjo globėją, kuri stengėsi jam skiepyti dorybes, tokias kaip meilė, atsidavimas ir pasitikėjimas. Tad, nors tarp jo luomo žmonių anuomet tarpo daug ydų, Ignacas turėjo ir natūralių dorybių. Galima sakyti, buvo „eilinis“ kilmingo luomo katalikas, formaliai per šeimą atsidavęs Dievui bei Mergelei Marijai ir laikęs savo pareiga atsisteisti už nuodėmes.

Atsivertęs Ignacas ėmėsi iš esmės per-

tvarkyti savo gyvenimą ir tai darė atlikdamas dvasines pratybas, kurių tikslas – pamilti Dievą visiškai jam atsiduodant.

Daugiau. Tokius kaip Ignacas jaunuosius dvarininkus buvo įprasta siųsti į didesnę dvarą, kad ten gautų reikalingą išsilavinimą. Jam atsivėrė aristokratų, o kartu ir karių gyvenimas, paremtas Kastilijos riterių idealais. Ilgus amžius jo giminės sąmonėje buvo puoselėjamas troškimas savo jėgas skirti karaliaus garbei ginti ir vertai pasirodyti jo akivaizdoje. Už tai karalius Alfonso XI šiai giminei 1330 m. suteikė riterių titulą (*caballeros de la banda*). Šio ordino taisyklės darė įtaką ir Ignaco laikysenai: priderėjo mažai kalbėti, o tai, kas pasakyta, turėjo būti tikra, būdavo įprasta ieškoti patarimo pas išmintingesnį ir leisti, kad jis palydėtų, taip pat stengiamasi nuolat siekti vis didesnių ir kilnesnių darbų, tai apibūdinant žodžiu „mās“ (*magis* – lot. daugiau).

Ignaco kilmė ir gyvensena turėjo didelę reikšmę tam, kaip jis suvokė Dievo veikimą, bei laikysenai Jo atžvilgiu. Kaip kadaise karalius buvo tas, dėl kurio vertėjo vis labiau aukotis, atsivertusiam Ignacui vieninteliu Valdovu, kurio garbei tarnauti troško jo širdis, tapo Viešpats.

Dvasių atpažinimas. Ignacas buvo ne vien karininkas, tiksliau, asmens sargybinis, besiveržiantis kovoti, bet ir „knygų žiurkė“. Nuo vaikystės prisiskaitęs riterių romanų, po pralaimėto mūšio prie Pamplonos, kuriame jam buvo sunkiai sužeistos kojos, ligos patale neturėdamas ką veikti, prašė tų romanų, kad galėtų toliau maitinti savo svajones, kaip ginti karaliaus garbę ir patikti kilniausiai krašto damai. Kadangi tokių romanų neatsirado, teko skaityti „Šventųjų gyvenimus“ ir pastebėti visai kitokias dvasioje kylančias nuotaikas.

Didelis pomėgis knygoms Ignacui atvėrė kelią pažinti Jėzų ir šventuosius. Tačiau viskas ir būtų likę knygose, jei nebūtų kilęs klausimas – kas gi vyksta dvasioje? Nuo to laiko dvasinis potyris, vadinamas paguoda, buvo aiškus ir pastovus ženklas, ko Dievas

iš jo nori ir ką geriausia rinktis kiekviename gyvenimo žingsnyje. Tuo Ignacas ir vadovavosi.

Pratybos. Ignacas žinojo, kad idealai tiek verti, kiek jie regimi gyvenime. Tam reikia daug pratybų. Todėl jis visuomet intensyviai treniravosi: mokėsi dvaro elgesio manierų, aristokratiškos kalbėsenos, dailiraščio ir, žinoma, valdyti špagą. Pokalbiai su įvairiais skirtingų manierų žmonėmis, kautynės ir dvikovos tapo Ignaco kasdienybe. O visa tai lydėjo jo mąslumas ir pastabumas detalėms.

Ignaco įprotis atsidėti pasaulietiškomis pratyboms padėjo ir dvasiniame gyvenime. O pats patyręs dvasinių pokalbių ir pratybų reikšmę, nuostabiai padėdavo ir kitiems dvasiniame gyvenime. Jo ištobulintos elgesio ir kalbos manieros, tvarkingi ir patrauklūs raštai, jo nuoseklumas siekiant užsibrėžto tikslo padėjo prisitaikyti prie kiekvienos sielos ir patraukti jas prie Dievo.

Mes. Kita istorija – tai kiekvieno iš mūsų malonės perkeisto gyvenimo istorija. Dievas nėra abejingas mūsų gyvenimams ir todėl juose nėra nieko nereikalinga. Visas gyvenimas gali būti pakylėtas Dievo į šventumą.

Šv. Ignaco Lojolos dvasingumas Gyvenimo ir tikėjimo institute

Pirmadieniais eidamos į darbą Gyvenimo ir tikėjimo instituto darbuotojos žino, kad diena prasidės susirinkimu, kuriame bus aptariami praėjusios savaitės įvykiai, svarstoma tai, kas šiuo metu aktualu, keliamos naujos idėjos... Šis pirmadienio susirinkimas išsiskyrė tuo, kad jame su Aiste Balčiūnaite, ses. Agniete Ivaškevičiūte, OSB, Valda Šadzevičiūte ir instituto vadove Vilhelmina Raubaite pirmiausia kalbėjome apie ignaciškąjį dvasingumą, kurio principais ir pagrįsta Gyvenimo ir tikėjimo instituto veikla.

Valda. Galėtume išvardyti keliolika ignaciškojo dvasingumo principų, tačiau svarbiausia yra prisiminti, kad kiekvienas žmogus yra Dievo mylimas, kad Dievas drauge su mumis veikia kasdienybėje. Tai mes pabrėžiame visuose savo seminaruose ir kursuose, nes dauguma mūsų rekolekcijų vyksta pagal šv. Ignaco Dvasinių pratybų dinamiką. Kartais dvasinės pratybos rengiamos savaitgaliais. Jose atskirai išdėstoma pratybų *Pradžia ir pagrindas* bei kiekviena pratybų savaitė.

Ses. Agnietė. Šv. Ignaco dvasinės pratybos turėtų trukti 30 dienų be pertraukos, bet šiuolaikinio gyvenimo sąlygomis retas kuris galėtų sau leisti tokią prabangą. Todėl institutas, remdamasis kitų šalių patirtimi, pratybas skirsto į temines savaites. *Pradžia ir pagrindas* – įvadinė, trumpiausia savaitė, po to – *Pirma, Antra, Trečia* ir *Ketvirta* savaitė. Kiekvienai iš jų numatytos 8 dienų rekolekcijos, kurios vyksta tyloje. Duodami impulsai maldai, paskui dalyviai turi keletą intensyvios maldos laikotarpių bei pokalbius su dvasios palydėtoju. Kad būtų lengviau palaikyti tylą, kambariuose gyvenama po vieną arba po du, dėl to negalime priimti didelių grupių. Pratybos padeda gilintis į savo tikėjimą, asmeninį dvasinį gyvenimą, susitikti su Dievu ar keisti savąjį Dievo įvaizdį.

Valda. Taip pat pratybos skirtos ryšiui su Dievu stiprinti ir savo veiklos kryptiai atrasti, Dievo valiai atpažinti. Todėl dvasinėse pratybose žmogus, padedamas dvasinio palydėtojo, apmąsto savo patirtį, žvelgia, kas vyksta jo gyvenime, ir bando atrasti, kur Dievas jį kviečia, kokiai veiklai, misijai.

Ses. Agnietė. Paprastai tai geras būdas atsiplėšti nuo kasdienybės, darbų, įsipareigojimų, todėl žmonės dažniausiai labai patenkinti rekolekcijomis, tuo, ką atranda, patiria, išvelgia. Jos skirtos kiekvienam tikinčiajam.

Rekolekcijų savaitgalis
„Susitikimas su Kristumi“ (TEK) Šiluvoje.

Nuotraukose (iš kairės): Vilhelmina Raubaitė, Mintautė Šeškutė, Virginija Malinauskienė, Aistė Balčiūnaitė, ses. Agnietė Ivaškevičiūtė, OSB, Valda Šadzevičiūtė.

Aistė. Šios rekolekcijos nėra metas pasislėpti, bet apmąstyti tai, kas įvyko, peržvelgti laiką, kai tu skubėjai, bėjai, dirbai, kad pabuvęs Dievo akivaizdoje rastum naujų impulsų, įsiklausytum, kur esi kviečiamas toliau.

Tie, kurie jau yra buvę rekolekcijose, sako, kad be šito nebeįsivaizduoja vasaros atostogų, nes jiems kažko trūksta – kūnas pailsi, o dvasia lieka nepamaitinta.

Ses. Agnietė. Rekolekcijos nėra poilsis tikrąja to žodžio prasme. Būnant tyloje, meldžiantis, išskyla dalykų, kurie reikalauja dvasinių pastangų, ir ne visada šios patirtys vien tik malonios – atitolę nuo kasdienio triukšmo, mes pamatome ir tai, į ką kitu metu paprastai neturime drąsos ar noro pažvelgti. Dažnam viena ar kelios rekolekcijų dienos yra gana sunkios. Galbūt dėl to jos ir vadinasi pratybomis. Suprantama, dvasiniai rekolekcijų vaisiai suteikia energijos, bet nesinori žmonių klaidinti kviečiant juos atvažiuoti tik pailsėti.

Aistė. Na, taip, čia ne *dvasinis turizmas* (juokiasi).

Vilhelmina. Ne *dvasinis turizmas*, bet *dvasinė sanatorija*, gydymosi ir rehabilitaci-

jos laikas, skirtas jėgoms atgauti, prasmingam gyvenimui su Dievu atnaujinti. Aišku, vasarą atvyksta daugiau žmonių nei žiemą, nes tai geras būdas atostogas praleisti išties turiningai. Tuo metu jėzuitų rekolekcijų namuose Kulautuvoje galime priimti iki 30 žmonių, o žiemą – iki 14.

– *Kiek iš viso žmonių dalyvavo Gyvenimo ir tikėjimo instituto programose, dvasinėse pratybose, rekolekcijose?*

Vilhelmina. Nuo 1997 iki 2011 metų dvasinio vadovavimo ir palydėjimo kursuose dalyvavo 723 žmonės, dvasinėse pratybose ir rekolekcijose – 2660, kitose programose – net 5763 žmonės. Taigi galime suskaičiuoti, kad iš viso per šį laiką institute veikloje dalyvavo 9147 žmonės.

– *Ar ignaciškasis dvasingumas priimtinas visų luomų bei profesijų žmonėms, t. y. pasauliečiams, vienuoliams, kunigams, darbininkams, inteligentijai – kiekvienam asmeniui?*

Ses. Agnietė. Pirmiausia jis skirtas vyrams (juokiasi).

Vilhelmina. Vyrams pasauliečiams.

Ses. Agnietė. Ignacas savo dvasingumui suteikė labai vyrišką ir griežtą, kaip įprasta kariškiams, struktūrą. Vienas dalykas, ko galima išmokti, vadovaujantis ignaciškuoju dvasingumu, – tai dvasinės disciplinos, kurios mums dažnai trūksta. Ji padeda nustatyti savą maldos ritmą. Šia prasme ignaciškasis dvasingumas tinka bet kuriam žmogui.

Valda. Griežtas metodas numato aiškias taisykles, ką daryti meldžiantis, visi pratimų maldos tekstai turi konkrečią kryptį ir tai įneša tvarkos.

Ses. Agnietė. Žmonės, kurių vidinę laisvę griežti nurodymai riboja, gali patirti sunkumų. Šiuo požiūriu ignaciškasis dvasingumas tinka ne visiems, bet tai nepriklauso nuo luomo, lyties ir pašaukimo, greičiau nuo vidinės žmogaus sanklodos.

Valda. Ir nuo tam tikros dvasinės brandos, asmeninių savybių, vaizduotės bei mąstymo dermės.

– *Galbūt ta tvarka, struktūra kaip tik gali būti patrauklios pasauliečiams?*

Ses. Agnietė. Vienas dalykas, kuris gali būti labai priimtinas pasauliečiams, yra tas, kad šv. Ignacas ieško Dievo kasdienybėje, ne kur kitur. Stumia žmogų ieškoti Dievo pasaulyje, tame, kas vyksta aplink jį.

Aistė. Nors yra struktūra, tvarka, bet, antra vertus, viskas gana paprasta. Nėra jokių aukštų frazių, mistiškų, nesuprantamų dalykų, nes dvasinė kelionė pradedama nuo ten, kur tu esi. Nuolat esi grąžinamas prie savo patirties, viskas aiškinama labai paprastai, kasdieniškai, todėl ignaciškasis dvasingumas nėra skirtas vien tik teologinį išsilavinimą turintiems asmenims ar intelektualams. Tai yra tau duotas įrankis eiti kartu su Dievu.

– *Ignaciškasis dvasingumas mūsų žvilgsnį kreipia ne į Kristų dykumoje, o į Kristų, keliaujantį iš vienos vietos į kitą ir skelbiantį Gerąją Naujieną. Ar instituto darbuotojai įvykdo šią misiją? Juk kiekvienas atlieka skirtingus darbus: vieni*

rūpinasi finansais, kiti – reklama, tretieji veda seminarus...

Vilhelmina. Kiekvienas darbuotojas prisideda prie instituto misijos ir kiekvieno indėlis yra reikšmingas. Be planavimo, nuveiktų darbų analizės, finansų paieškos, reklamos programos vykti negali. Šis darbas užima daugiausia laiko. Kiekvienas atskirai ir visi kartu, nesvarbu, kokias pareigas atliekame – vedame seminarus, rekolekcijas ar atliekame administracinį darbą, – ieškome Dievo valios. Kartais susirenkame dienas ar kelioms pažvelgti, kur Dievas mus kviečia. Svarbu sustoti, melstis, klausiti Dievo, ką mes veikiamo, kokia mūsų tolesnė misija. Bent kartą per metus atliekame bendruomeninę Dievo valios įžvalgą.

Aistė. Aš nesutikčiau dėl Kristaus, esančio dykumoje, ir keliaujančio Kristaus atskyrimo. Dažnai Kristus, eidamas iš vienos vietos į kitą, ryte atsitolindavo, meldavosi, o vėliau mokydavo, būdavo su žmonėmis ir žmonėms. Ir pratības mes galime palyginti su Kristumi dykumoje. Ignaciškasis dvasingumas nekviečia į visišką atsiskyrimą, kaip, pvz., karmelitiškasis, tačiau negalime įsivaizduoti veiklos be maldos.

Ses. Agnietė. Labai ignaciška yra melstis ieškant Dievo valios, kad galėtum geriau tarnauti visuomenei. Kaip tik tuo vadovaujasi Jėzaus Draugija.

Vilhelmina. Mūsų programų dalyviai dažniausiai patys dalyvauja bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų veikloje arba ją organizuoja. Tai labai aktyvūs žmonės, o mūsų instituto tikslas yra juos sustiprinti ir palydėti tarnystėje, suteikti ir žinių, ir dvasinės patirties.

Valda. Jeigu žmogus atitrūksta nuo maldos arba praranda maldos ritmą, iš tiesų atsiranda asmeninių sunkumų, tačiau aš pati bandau rasti per mėnesį vieną ar dvi dienas, kada galiu susikaupti, pabūti ramiai namie ar kur išvažiuosiu, arba per kursą kartu su dalyviais – tai irgi įmanoma. Jiems skirtą tylos laiką stengiuosi išnaudoti, kad pati būčiau

pastiprinta ir galėčiau kitiems perduoti tai, už ką esu atsakinga ir kam įsipareigojusi.

Ses. Agnietė. Manychiau, kad mūsų institute yra sveika pusiausvyra tarp galimybės įsiklausyti ir pačioms pasisemti. Aš nesu itin įsitraukusi į veiklą. Būna akimirų, kai veiklos atsiranda daugiau, bet ateina ir atoslūgiai.

Valda. Na, kad ir kursuose, kai duodama užduotis, susijusi su malda, apmąstymu, ir vedėjai į ją įsitraukia. Galbūt nenugrimzta taip giliai, kaip kiti dalyviai, bet būna, kad pajunti, kas vyksta tavo maldoje, kur reikia labiau suklusti, į ką atkreipti dėmesį.

Aistė. Galiausiai ir dalyvių įžvalgos, jiems dalijantis savo maldos, apmąstymų vaisiais, mus ugdo. Kartu augdami siekiame bendro tikslo. Negalime sakyti, kad mes jau esame profesionalai, o jūs turite mokytis iš mūsų.

Vilhelmina. Iš tiesų labai dažnai tenka išgirsti klausiant: o kas skaitys paskaitą, o kas tai pristatys. Mes kartu keliaujame su dalyviais, kurie yra suaugę žmonės, turintys ir daug žinių, ir patirties. Mes tik padedame apmąstyti, atrasti, melstis, bet nesame tie, kurie stovime scenoje ir skaitome gražias paskaitas. Esame labiau bendrakeleiviai negu mokytojai.

– Kad pokalbyje su Dievu dalyvautų visas žmogus, reikia paveikti jo protą, pažadinti vaizduotę, jausmus, ugdyti valią, įtraukti ir kūną. Galbūt institute yra programų, apimančių visa tai drauge?

Vilhelmina. Kilo idėja melstis psalmėmis ir sakraliais šokiais. Kai pasibaigė maldos vakarai, pastebėjome, kad žmonėms tai patiko. Per meditacinius šokius kiekvienas klausomės savo minčių bei kūno ir skirtingu tempu atliekame skirtingus judesius. Svarbu, kad jie kiltų iš mūsų vidaus. Kituose seminaruose ar rekolekcijose šokame žydų šokius, kurie labai suvienija bendruomenę, padeda kartu melstis ir šlovinti Dievą.

Valda. Atnaujinome programas ir siūlome susikaupimo savaites arba rekolekcijas

su *Bibliodrama*. Tai vienas iš būdų, įtraukiantis visą žmogaus esybę. Šventojo Rašto tekstas, jo komentaras pažadina protą ir vaizduotę, paskatina malda, o visa tai, kas vyksta sieloje, išreiškiama kūnu. Nėra kito būdo, kuris žmogų visapusiškai įtrauktų ir padėtų išreikšti savo vidinius poslinkius, kaip *Bibliodrama*. Nors dvasinėse pratybose irgi žadinama vaizduotė. Netgi yra toks terminas „maldos paveikslas“ – tai, ką žmogus įsivaizduoja skaitydamas Šventojo Rašto ištrauką.

Vilhelmina. Pirmasis susidūrimas su *Bibliodrama* visada sunkus. Susipažįsti su nauju metodu, kuris skatina aktyviai dalyvauti, ir negali pasislėpti. Bet tai ir vienas iš gydančių metodų. Dirbant su Šventuoju Raštu galima atpažinti net labai senas savo žaizdas, tai, kas trukdo keliauti ieškant santykio su Dievu. Vėliau žmogui reikia apsispręsti, ką su tuo daryti – jis atpažįsta savo žaizdą, įprotį, neigiamas savybes, sudėtingų santykių priežastis, o kas toliau? Negalima sakyti, kad per savaitgalį jau išsprendžiame problemą. Mes tik padedame ją atrasti, įvardyti. Labai didelę įtaką turi savaitgalio dalyvių bendruomenė, kuri kiekvienam padeda pažinti save ir skatina eiti toliau, suteikia vilties ir padrąsina.

Dirbant institute didžiausias džiaugsmas man yra matant, kaip žmogus keičiasi, tampa laimingesnis, pradeda skleisti gerą aplink save, įsitraukia į veiklą parapijoje ar organizacijoje. Neabejoju, kad tai džiugina ir uždega kiekvieną iš čia dirbančių.

Aistė. Kai keičiasi santykis su Dievu, keičiasi ir santykis su artimaisiais. Kadangi šiandien esame kviečiami būti vilties žmonėmis, tai leidžia mums nešti viltį kitiems.

Valda. Dabar, kai aplinkui ypač dažnai girdime, kad vienam ar kitam yra negerai, turime pasėti žmonėse gėrio sėklą ir raginti nebijoti ją auginti. Mūsų programos, kursai ir padeda tai daryti.

Kalbino Mintautė Šeškaitė

T. Mindaugas Malinauskas, SJ

Penki

Penkiaguba dejonė. Neretas tikintysis atsidūsta: per mažai savo kasdienybėje skiriu dėmesio Dievui ir malda! O drauge – juk nėra tam tinkamo laiko, aplinkos, jėgų, ar ne? Atsirastų, bet... Todėl ir klausiu, kodėl malda reikalinga? Viena psalmė suteikia šiek tiek šviesos, ko verta maldoje ieškoti: „Mokyk tad mus skaičiuoti savo dienas, kad įgytume išmintingą širdį“ (Ps 90,12). Čia prašoma „išmintingos širdies“, t. y. iš esmės tinkamu laiku, tinkamoje vietoje ir tiek, kiek reikia, daryti teisingus sprendimus ir pasirinkimus. Kaip seniai to troškau! O kaip tai pasiekti? Ta pati psalmė atsako: „skaičiuok savo dienas“, t. y. stenkis laiku ir vietoje pastebėti ir įvertinti kiekvieną dienos momentą. Tad visus kviečiu į trumpą maldos mokyklą, kurioje mokysimės dvasinės aritmetikos.

Penki pirštai. Girdėjau pasakojimą apie vieną šventąjį, kuris buvo taip pažengęs maldoje, kad, vos krustelėjęs kuriam nors jo pirštui, jis sukalbėdavo atitinkamą maldą. Nors stebėti savo pirštų krustelėjimus mums būtų sudėtinga, bet penki pirštai galėtų pasitarnauti „skaičiuojant mūsų gyvenimo dienas“.

Penki gyvybiniai poreikiai. Kiekviena diena mums duota, kad joje atrastume savo, kaip žmogaus, vietą ir laiką. Pirmiausia laikas skirtas gyvybiniams poreikiams patenkinti: poilsiui, maitinimuisi, gyvenimo harmonijai, bendravimui, gyvybės pratęsimui. Todėl malda palydėtini dienos momentai yra: pabudimo ir atsigulimo ar šiaip atokvėpio minutės, valgio metas, laikas, skirtas mūsų gyvenimo puoselėjimui, sveikatai ir švarai palaikyti, susitikimo su žmonėmis valandos ir rūpesčio savo šeima metas.

Penki pojūčiai. Ne veltui jau senovėje pastebėta, kad skaičius penki – žmogui simboliškas. Penkiais pojūčiais jis geba pajusti supančią kasdienos tikrovę: matyti, girdėti, užuosti, ragauti ir lytėti. Viskas, kas pajuntama, gali turėti dvasinę reikšmę įvertinant Dievo šviesoje. Bet čia taip pat reikalinga ir sielos veikla.

Penkios sielos galios. Maldoje svarbu aktyviai panaudoti ir penkias sielos galias: supratimą, atmintį, valią, jausmus, sąmonę. Žmogus yra supratingas – mąstantis, atsimenantis, veikiantis, jaučiantis, kad yra Dievo kūrinys. Todėl jis maldoje mąsto arba snaudžia, atsimena arba sapnuoja, veikia arba lieka neveiklus, jaučia arba yra nejautrus, tarsi atsiribojęs, stebi arba nereaguoja. Dievo garbė yra gyvas žmogus, žmogus su gyvybinga siela. Todėl, pasinaudodamas savo prigimtineis galiomis ir bendradarbiaudamas su jam suteikta Dievo malone, jis gali suskaičiuoti ir pašventinti savo gyvenimo dienas.

Pasiūlymai penkiems maldos žingsniams. Penki maldos žingsniai **ryte**: vos pabudęs *dėkoju* už naują dieną. Pažvelgiu pro langą, gal jį praveriu ir *šlovinu* Dievą už visa, ką tik matau, jaučiu, užuodžiu, nesvarbu, miela tai ar ne. Atsiverčiu Šventąjį Raštą ar mąstymų knygą ir kelias eilutes maldingai *perskaitau* klausdamas, ką šios eilutės šiandien man kalba. *Užrašau* kelias mintis į dienoraštį apie augantį savo santykį su Dievu ar maldos intenciją. Galiausiai *pasakau* kelis dalykus Dievui garsiai. **Vakare**: savo kūno laikysena ar gestu *sustoju* Dievo, kuris yra mano gyvenimo šaltinis, akivaizdoje. *Šlovinu* Dievą už dieną ir prašau ap-

šviesti ją. *Dėkoju* Dievui už suteiktas malones įvairiose vietose, įvairioje veikloje ir su įvairiais žmonėmis. Įžvelgęs neištikimybes ar blogio kartelį *atsiprašau* ir patikiu tai Dievo gailestingumui. *Apsisprendžiu* vykdyti Dievo valią, prašau pagalbos ir globos.

Dienos metu **poilsio akimirkomis** pakartoju penkis ryto ar vakaro žingsnius. Penki maldos žingsniai prieš **valgį**: *sustoju* Dievo akivaizdoje. *Dėkoju* už suteiktas malones, dovanas ir turimą maistą. *Prašau* širdies jautrumo stokojančioms ir gerovės jiems. *Laiminu* tai, ką turiu, ir mane supančius žmones. *Pasiryžtu* dalytis su kitais turimu gėriu.

Penki maldos žingsniai prašant **apsaugos ir sveikatos**: *mąstau* apie Viešpaties kryžių, jo kraują ir pergalę prieš mirtį. *Prašau gailestingumo* žmonėms ir aplinkybėms, žalojančioms gyvenimą. *Meldžiu atleidimo* už savo klaidas. *Prašau išminties* priimti gerus sprendimus. *Dėkoju* už Viešpaties rūpestį ir jo visagalį veikimą.

Penki maldos žingsniai prieš **susitinkant žmones**: *esu* Dievo akivaizdoje. *Prašau* jo išmokyti melstis už kitą, kad dėl jo būčiau ramus ir užtikrintas. *Sužadinu* meilę jam, svarstau, kaip Dievas jį myli. *Klausiu* savęs, ko tam žmogui iš tiesų reikia. *Isivaizduoju* Jėzų šalia to žmogaus suteikiant jam savo malonę.

Penki maldos žingsniai už savo **šeimą**: vaizduotėje *atvedu* savo artimuosius prie šlovingojo Viešpaties. *Paaukoju* Viešpaties Širdžiai savo šeimą ir visa, kas jai priklauso. *Meldžiu* išlieti malonę ir šviesą kiekvienam šeimos nariui. *Prašau* apsaugos nuo viso, kas pikta, nuo ligų ir nesantarvės. *Dėkoju* už suteiktas malones ir šloviniu Viešpatį su visais šeimos šventaisiais globėjais.

„**Duok penkis!**“ Telieta palinkėti nors truputį pagerinti kasdienės maldos aritmetiką. Penki rankos pirštai gali būti geras to priminimo ženklas. Galiausiai, jei ir nepasisektų, visada lieka galimybė kasdien sukalbėti bent po penkerius poterių.

*Kas meldžiasi –
savo laiko nešvaisto,
netgi jei situacija
yra ypatinga
ir tarsi stumtu
vien tiktai veikti.*

Benediktas XVI

T. V. Šimkūno nuotr.

T. Algimantas Gudaitis, SJ,

Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincijos naujokyno vedėjas

Kaip ugdomi jėzuitai

Ne vienas jaunuolis klausia, kaip tapti jėzuitu. Pirmasis žingsnis – kandidato susitikimas su provincijolu. Žinoma, galima kalbėtis ir su kitais jėzuitais, bet provincijolas pasikalbėjęs nusprendžia, ar kandidatui leisti aplankyti keturis egzaminatorius, kurie paprastai domisi jo praeitimi, gyvenimu ir tikėjimu. Vėliau kiekvienas egzaminatorius pateikia ataskaitą provincijolui, kokia jo nuomonė apie kandidatą, ar jis gali pradėti naujokyną. Tačiau jeigu provincijolas žino tam tikras priežastis, dėl kurių gali neleisti stoti į naujokyną, jis gali priimti sprendimą, nepaisydamas teigiamų egzaminatorių įvertinimų. Jeigu jaunuolis, nusprendęs tapti jėzuitu, gauna provincijolo sutikimą, vyksta į naujokyną. Mūsų provincijos naujokynas veikia Šiauliuose, ten ir prasideda naujoko ugdymas.

Pirmasis bandymas – taip įvardijamos pirmosios dvi savaitės, naujokui atvykus. Per šį laiką kandidatui trumpai pristatomi jėzuitiško gyvenimo ypatumai, o jis baigiamas trijų dienų rekolekcijomis. Supratęs, kad čia ne jo vieta, po šio bandymo kandidatas dar gali persigalvoti. Jeigu jis apsisprendžia likti, baigęs pirmąjį bandymą, duoda tokį naujokyno pažadą: „Pasižadu laikytis naujokyno regulos, save tirti ir leisti vyresniesiems tirti, ar aš tinkamas būti Jėzaus Draugijoje.“ Jeigu vėliau kandidatas taps jėzuitu, jo jėzuitiškas stažas bus skaičiuojamas nuo pirmos kandidatavimo dienos, t. y. nuo pirmojo bandymo pradžios.

Davus naujokyno pažadą prasideda

dveji naujokyno metai. Pirmaisiais naujokas supažindinamas su vadinamąja „Jėzaus Draugijos formulė“, kurią yra parašęs šv. Ignacas. Tuometinio popiežiaus prašydamas patvirtinti naują vienuolinį ordiną, jis pateikė trumpą apibūdinimą, kas yra jėzuitai, kam jie ryžtasi, kodėl šis ordinas atsirado, kuo skiriasi nuo kitų vienuolinių ordinų ir kongregacijų.

Formulėje skelbiama, kad jėzuitas, stengdamasis kuo labiau panėšėti į Jėzų Kristų, iš trijų įžadų svarbiausiu laiko klusnumo įžadą; kad jis pasirengęs vyksti į bet kurį pasaulio kraštą, kur norės popiežius, bei ten, kur labiausiai pasitarnaus Dievo garbei. Kadangi Jėzaus Draugija yra misionieriškas ordinas, formulėje taip pat minima, kad jėzuitas yra pasirengęs vyksti į indijas. Kai Ignacas Lojola įkūrė naująjį ordiną, indijomis buvo laikoma ne tik pati Indija, bet ir Kinija bei kiti Azijos kraštai, kuriuose Kristaus mokslas dar nebuvo paskelbtas. Vėliau naujokai studijuoja šv. Ignaco autobiografiją, Jėzaus Draugijos bei tos provincijos, kurioje į ją įstojo, istoriją ir Draugijos paskutinių keturių Generalinių kongregacijų dekretus. Taip pat pirmaisiais metais naujokai susipažįsta su vienuolinio gyvenimo istorija, įvairiais maldos būdais. Antraisiais naujokyne studijuojamos Jėzaus Draugijos konstitucijos ir aptariami trys įžadai, kuriuos duoda kiekvienas vienuolis.

Kadangi Ignacas Lojola norėdavo išbandyti, kur jaunuolis ateityje galėtų būti tinkamiausias, naujokyne ne vien studii-

juojama, bet atliekamos ir vadinamosios 6 praktikos. Viena jų – ligininėje. Jaunuoliai siunčiami 1,5–2 mėnesius dirbti į ligininę, kad čia ne tik padėtų personalui, bet galėtų iš arti matyti sergantį ar net mirštantį žmogų. Kartais jauniems žmonėms tai yra pirma patirtis. Kita praktika, kuri taip pat numatyta pirmaisiais metais, yra ignaciškosios 30 dienų rekolekcijos. Lietuvoje jos rengiamos gegužės mėnesį. Po šių rekolekcijų, patyręs dvasinių pratybų dinamiką, jaunuolis apsisprendžia, likti Jėzaus Draugijoje, ar ne.

Dar yra ir darbo praktika. Ignacas sakytų: *tegul naujokas tam tikrą laiką dirba paprastus ūkio darbus, neimdamas užmokesčio*. Dažniausiai pas mus jaunuoliai 1–1,5 mėn. dirba jėzuitų namuose, kur vyksta statybos, tokiu būdu susipažindami su paprastu darbininkų darbu.

Antraisiais metais numatyta studijų praktika. Dažniausiai jaunuoliai siunčiami studijuoti kokios nors užsienio kalbos. Ignacas suprato, kad jėzuitas galės geriau pasitarnauti, mokėdamas kuo daugiau kalbų. Lietuvos naujokus siunčiame mokytis anglų ar vokiečių kalbų. Aišku, per trumpą laiką kalbos neišmoksi, tačiau taip atsiskleidžia naujoko gebėjimai studijuoti, intelektinės galimybės, matosi, kaip jam sekasi. Kitose provincijose naujokai, pvz., tris mėnesius gali studijuoti ir kokią nors filosofijos kursą.

Dar viena praktika vadinama apaštaline ir atliekama mokyklose, kur naujokai padeda kapelionams vesti rekolekcijas mokiniams ir mokytojams.

Šeštoji praktika – piligrimystė. Ignacas sakytų: *tegul naujokas keletą savaičių keliauja pėsčiomis, neturėdamas pinigų, teprašo kitų žmonių maisto ir prieglaudos, kad pajustų neturtą, kaip Kristus, kuris buvo neturtingas*. Tačiau paskutiniu metu, atsižvelgiant į žmogaus galimybes, sveikatą ir kartais keliaujant gresiančius tam tikrus pavojus, ši praktika yra neprivaloma, galima rinktis ir ką nors kita. Taip pat ir kuri nors kita praktika gali būti pakeista, jeigu mano-

ma, kad ir visuomenei, ir naujokams ją būtų naudinga atlikti. Šiuo metu kitose Europos valstybėse nemažai naujokų praktiką atlieka pabėgėlių stovyklose ar kalėjimuose.

Tad dveji naujoko metai nepraeina nuolat gyvenant naujokyne, nes praktiškai vienus metus trunka praktikos. Jas atlikdami naujokai dažniausiai gyvena kitose jėzuitų bendruomenėse. Praktikos numatytos paties šv. Ignaco, tik anksčiau kai kurios būdavo atliekamos vėliau, jau studijų metais, bet šiuo metu Draugijos konstitucijose numatyta, kad visos praktikos atliekamos naujokyne.

Naujoką, žinoma, ugdo ir kiekviena diena. Naujokyne ji susideda iš valandos meditacijos, šv. Mišių, sąžinės peržvalgos, studijų ir kitokios veiklos, pvz.: pirmadienį sportuojama, antradienį numatyta papildoma praktika: kelioms valandoms naujokai eina į kalėjimą, senelių prieglaudą, vaikų dienos centrą; penktadienį tvarkomas naujokynas. Trečiadienį vakare vyksta bendruomeninis susitikimas, kai kiekvienas išsako savo patirtį maldoje gyvenant bendruomenėje – tokiu būdu atpažįstame, kaip Dievas joje veikia. Ketvirtadienį – laisvadienis, naujokai raginami išeiti iš namų, išvykti į gamtą. Žinoma, sekmadienis taip pat laisva diena.

Naujokyno pabaigoje, jeigu naujokas mano esąs tinkamas būti jėzuitu ir vyresnieji sutinka, kad jis tikrai turi pašaukimą, jis duoda tris paprastus amžinuosius įžadus: skaistumo, neturto ir klusnumo. Pagal Jėzaus Draugijos konstitucijas, iki pirmųjų amžinųjų įžadų jaunuolis turėtų iki galo apsispręsti, kurį pašaukimą pasirenka – jėzuito brolio ar kunigo. Vėliau apsisprendimas paprastai nebekeičiamas. Baigę naujokyną, jėzuitai broliai irgi studijuoja filosofiją ir teologiją, bet šiek tiek trumpiau nei besiren-giantys kunigystei.

Jėzuitų ugdyme tarp filosofijos ir teologijos studijų numatytas vadinamasis intersticijumas arba tarpinė praktika (lot. *intersitium* – tarpas). 2–3 metus jėzuitas studen-

tas (juos vadiname scholastikais) atlieka kokį nors darbą Jėzaus Draugijoje ir toliau save tiria. Tik po to studijuojama teologija.

Paminėjau pirmąsias dvi savaites kaip pirmąjį bandymo laikotarpį; antrasis bandymo laikotarpis yra pats naujokynas, o vėliau jėzuitas, išbuvęs Draugijoje ne mažiau kaip 10 metų, atlieka vadinamąjį terciatą. Tai trečiasis bandymo laikotarpis, kurio metu dar kartą susitelkiama prie Draugijos ištakų ir svarbiausių dokumentų, dar kartą atliekamos 30 dienų rekolekcijos, kokia nors praktika ir išskilmingai duodami paskutiniai amžinieji klusnumo, skaistumo ir neturto įžadai.

Kai kas gali sakyti, kad šiais laikais, kai dvasinių pašaukimų tikrai nedaug, iš jėzuitų naujokų pernelyg reikalaujama, tačiau dabartinis Draugijos generolas naujokų mokytojų susitikime yra pabrėžęs, kad tuomet, kai pašaukimų mažėja, reikia dar griežtesnėmis priemonėmis ugdyti naujokus, nes į naujokyną ateina nebūtinai patys tinkamiausi žmonės. Ir Ignacas Lojola yra minėjęs, jog dar norėtų pasilikti šiame pasaulyje tik tam, kad galėtų griežčiau priimti naujokus, nes tai yra pašaukimas. Dėl to į

Jėzaus Draugiją nepriimama ir iš kitų vienuolynų. Ignacas yra pabrėžęs, kad žmogus, atsiliepdamas į pašaukimą, turėtų būti pastovus. Jeigu pradeda blaškytis, tai ženklas, kad pašaukimo neturi, išskyrus atvejus, kai griežtos regulos vienuolyne žmogui pasidaro per sunku. Pvz., Ignacas leisdavo pas jėzuitus stoti buvusiems kartūzų vienuoliams. Dieceziniai kunigai ar seminaristai, trokštantys sekti Kristumi, pasirinkdami dar ir vienuolinį gyvenimą, gali būti tinkami tapti jėzuitais. Diecezinis kunigas tarnauja parapijose, o kunigas vienuolis Dievui tarnauja dar ir kitokiu būdu.

Praeitais metais birželio pabaigoje jėzuitų naujokų mokytojai buvo susitikę Vilniuje, kur aptarėme svarbius klausimus: ko naujokyno pabaigoje tikimės iš naujoko? kada galima sakyti, kad jis jau pasirengęs tapti jėzuitu, ką jame įžvelgiame? ar naujokyno pabaigoje galima sakyti, kad naujokas yra subrendęs žmogus, vyras ir jėzuitas? jeigu taip, kokie ženklai tai rodo?

Apibendrinta įvairių šalių naujokynų vedėjų patirtis padės mums toliau ugdant Jėzaus Draugiją pasirinkusius jaunos žmones.

Su naujokais prie Baltijos jūros

Naujokų praktikos įspūdžiai

Paskutinės Jėzaus Draugijos Generalinės kongregacijos ypač pabrėžia darbą su paribyje esančiais žmonėmis, su tais, kurie visų pamiršti, apeleisti ir niekam nereikalingi.

Man teko gera galimybė pabūti tarp atstumtųjų ar atsiskyrusiųjų ir nešti jiems Viltį, kuria pats pirmiau turėjau patikėti. Ką gali pasakyti tiems, kurie visokiausiais būdais stengiasi gauti, ir kuo greičiau, alkoholio ar narkotikų? Ar jiems rūpi Dievas, jo meilės auka ant kryžiaus? Mums sunku suprasti juos, jiems – mūsų nesupratimą. Vis dėlto išdrįsau tikėti tuo, kad Jėzus savu būdu ateina į jų širdis ir protus, savu būdu pasilieka, o svarbiausia – veikia jų gyvenimuose. Stengiausi tikėti, kad kiekvienas darbas skirtas ne tik vargšui, bet pirmiausia – Jėzui vargšuose.

Viena sesutė, po adoracijos eidama dalyti maisto, pasakė: „Ką tik adoravome Jėzų Švč. Sakramente, dabar tą darysime vargšuose.“ Deja, kartais atrodo, kad jiems gali pamokslauti be galo, daryti meilės darbus, „nertis iš kailio“, o vaisių nebus. Manau, toks abejojimas yra nepasitikėjimas Jėzaus veikimu. Vis dėlto patikėti buvo sunku. Tačiau tuose pačiuose vargšuose aš ir pamačiau veikiančią bei gyvenančią, jų laukiančią Jėzų, ištroškusį sielų. Keletas žmonių tiesiog trokšte troško susitikimo su Gyvuoju Dievu, patirti jo atleidimą. Vienas 60-ties metų, kitas 40-metis pirmą kartą priėjo išpažinties, o man teko malonė padėti jiems pasiruošti

išpažinti kaltes ir priimti atleidimą.

Kai kartą žmogus atėjo pas Motinos Teresės seseris nušalusiomis galūnėmis, maniau, kad jam, narkomanui, niekas neįdomu. Kitą dieną nunešiau dvi knygas: „Juodąjį obeliską“ ir Naująjį Testamentą. Pasiūliau perskaityti tik Pirmąjį laišką korintiečiams, o paskui skaityti jo mėgstamo žanro knygą. Kitą dieną jis jau buvo bebaigiąs visus Naujojo Testamento laiškus ir norėjo pasikalbėti apie juos, kalbėjo apie išpažintį. Po kurio laiko prisipažino, kad nė nemanė skaityti daugiau, bet nebegalėjo atsiplėšti. O man beliko šlovinti Dievą už jo gailestingumą.

Klausiau savęs: „Ar Jėzus būtų atėjęs, jei būtų žinojęs, kad atsivers ir įtikės tik vienas žmogus?“ Tikiu, kad būtų, ir tikiu, kad dėl kiekvieno, tarsi vienintelio, ir atėjo, mokydamas daryti paprastus darbus su nepaprasta meile. Atrasti Dievą visur kviečia šv. Ignacas, atrasti Dievą pirmiausia vargšuose kviečia Jėzus.

Trokštu, o Dieve, ieškoti Tavęs savo gyvenime ir padėti kitiems atrasti Tave jų gyvenimuose, nepaliaudamas būti nuolat degančiu Tavosios meilės žiburiu.

Modestas Kirielius, NSJ

Pradėdamas praktiką nežinojau, kaip man seksis ir kas manęs laukia. Pirmą dieną nuėjus į Palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninę Vilniuje, man viską aprodė ir pamokė, kaip elgtis, jei ligoniams

reikėtų skubios pagalbos. Darbas sunkus, nes kiekviena minutė gali ligoniui padėti ar pakenkti. Pradžioje drovėjausi, nes nieko nepažinojau, bet ligininės personalo ir kelių liginų buvau sutiktas gana maloniai. Todėl vėliau jaučiausi vis laisvesnis bendraudamas ir pažindamas žmones.

Ligininėje jie kalbėjo trimis kalbomis: lietuvių, lenkų ir rusų. Sunkiau būdavo, jei liginiai nemokėdavo lietuviškai, tada tekdavo susikalbėti gestais. Laikui bėgant jau buvo galima numanyti, ką jie nori pasakyti ir kuo aš galiu būti jiems naudingas. Kas pusvalandį pereidavau palatas ir stebėdavau, kaip liginiai susidraugauja ar pykstasi; kartu kai kuriose situacijose ir pačiam prisijėo dalyvauti, susidraugavau su nemažai besigydančiųjų, teko išgirsti jų gyvenimo istorijas. Man patikdavo klausyti žmonių ir jiems padėti, kai tos pagalbos tikrai reikėdavo. Per du mėnesius susipažinau su slaugytojų, gydytojų darbu. Be to, pradžioje ne tik liginiams, bet ir personalui teko aiškinti, kas yra jėzuitai, koks jų ugdymas bei gyvenimo būdas.

Mane ligininėje pastebėjo, kaip padedantį slaugytojoms ir tą, su kuriuo galima pasikalbėti apie tikėjimą. Liginiai žinodavo, kad galime kalbėtis apie viską, kas jiems įdomu, bet ilgai visada pereidavau prie jų tikėjimo praktikos. Drauge tarsi iš naujo „atradau“ save, supratau, kad esu pozityvus žmogus, kuris žmonėms visada stengiasi pakelti nuotaiką. Net ir nevaikštantiems liginiams atrasdavau veiklos. Kalbantis dažniausiai paaiškėdavo, kas jiems patinka, tad ir stengdavausi, kad jie jaustųsi geriau; dažniausiai būdavo gana paprasta – užtekdavo duoti knygą paskaityti.

Per šią praktiką labiau pažinau Dievą kaip kiekvieną akimirką esantį šalia mūsų. Mirtis, su kuria ne kartą teko susidurti, – vienas iš daugelio atvejų, kai tikrai galima Jį pajusti. Man asmeniškai visada būdavo ramu, kada žmonės mirdavo, nes žinojau, kad jais jau rūpinsis Dievas, kuris juos ir atsiuntė į šią žemę.

Rimvydas Rimkus, NSJ

Du mėnesius dirbdamas slaugos ligininėje Kaune dar labiau suvokiausavoribotumą. Kasdienės maldos metu kenčiančiuose liginuose bandžiau išvelgti patį Kristų. Prižiūrint juos pačiam

teko pajusti didesnę Dievo artumą, ypač per ištiktus komos, kurie atrode esantys arčiausiai Dievo – tarsi dabar jis kalbėtų šių liginų kūno kalba, veido išraiška. Per sunkiai sergančius žmones tarytum galėdavau prisiliesti prie paties Kūrėjo. Vienas iš komos prabudęs vyras sakė girdėdavęs mano maldas ir jausdavęs šalia esančius lankytojus. Taigi būti šalia liginų, juos slaugyti – tarsi dar vienu būdu pajusti Dievo buvimą.

Būdamas šalia sergančių žmonių taip pat galėjau įsitikinti, kad esu ribotas ir daug dalykų turiu palikti Viešpaties iniciatyvai. Taigi nusileidau iš debesų ir stengiausi rasti jėgų nors bendrauti su liginiais tiek, kiek jiems galėjau teikti džiaugsmo, bent trumpam praskaidrinti jų nerimą, depresiją, o ypač – įveikti netikėjimą. Širdyje troškiau padaryti daugiau, bet palikdavau Dievui nuspręsti, kas svarbiau jo išganymo reikalingiems žmonėms.

Per praktiką ir pats buvau tapęs liginu. Sirgau bronchitu. Buvau nekantrus ir dažnai nesistengdavau paklusniai gydytis. Kai vieną naktį pakilo temperatūra, pajutau, ką reiškia sunkiai sirgti, būti prikaustytam prie lovos, jaustis vienišam. Tradiciškai melstis nebesugebėjau. Neatsimenu, kiek valandų tą naktį miegojau.

Ši slaugos praktika mane labiau išlaisvino. Liginų kančia priartino prie kenčiančio Kristaus. Tikiu, kad ir per juos gali kalbėti Dievas.

Alvidas Dudonis, NSJ

Eugenijus Puzynia, SJ

Mano sielovados praktika

Kas yra sielovados praktika ir ką jos metu turėtų veikti „besiformuojantis“ jėzuitas – klausimas, į kurį dar neturiu išsmaus atsakymo. Ko gero, tai natūralu, nes į jūrą įmestam žmogui paprastai nekyla filosofinių samprotavimų apie druskos kiekį vandenyje ar jodo naudą sveikatai. Bemaž vienintelė jo užduotis – kaip nors gyvam išsikapstyti iš „šėlstančių okeano bangų“... Be abejo, toks palyginimas apie jūrą gali pasirodyti pernelyg dramatiškas praktikai apibūdinti, tačiau, patikėkite, čia galima rasti ir nemaža panašumų. Nuolatinis bangavimas, vėjo krypties nepastovumas ir kiti panašūs reiškiniai iš jauno jėzuitelio reikalauja nemenkų laivininkystės įgūdžių... Taigi, irklai ir valtis – kitaip tariant, apaštalavimo vietos bei priemonės – yra duoti, lieka tik išmintingai ir visiškai atsidavus Dievo valiai irtis, kaip Kristus kviečia, tik „in altum“... Na, o kaip išties man sekasi miklinti irklus prieš šėlstančias bangas, žadu trumpai papasakoti šiame straipsnelyje.

Pirmiausia turėčiau prisipažinti, kad nebuvo lengva, vos grįžus iš filosofijos studijų Paryžiuje, įsitraukti į apaštalinį darbą verpetą. Studijos yra „paslėptas laikas“, kai palinkus prie knygų gilinamos akademinės žinios, o čia – kas kita – esi ligi ausų pardinamas į, sakyčiau, labai pragmatišką gyvenimo realybę. Iki tol plaukiojęs metafizinių minčių tolybėse ir teoriniuose įvairių filosofinių problemų sprendiniuose staiga

supranti, kad atėjo metas veikti – ir veikti ne bet kaip, o pateisinant vyresnybės parodytą pasitikėjimą ir prisiimant atsakomybę už vieną ar kitą užduotį. Tad pirmasis mano iššūkis, kad ir kaip keistai skambėtų, buvo įsikultūrinimas, dar tiksliau sakant – įsikultūrinimas iš naujo. Ką gi tai galėtų reikšti? Ogi ne ką kita, kaip naują ir, beje, nuolatinį gebėjimą įsiklausyti ne tik į išorines pasikeitusios aplinkos keliamas sąlygas, bet ir perprasti vidinius bei ganėtinai specifinius vienos ar kitos žmonių grupės tarpusavio bendravimo principus.

Tapęs vienos iš Kauno jėzuitų gimnazijos klasių auklėtoju, susidūriau su tam tikromis mokinių tarpusavio bendravimo problemomis. Ilgai nesvarstęs, puoliau stereotipiškai jas spręsti, tačiau rezultato nepavyko pasiekti. Ir nieko nuostabaus – juk norėjau greitai ir efektingai „susitvarkyti“ su jau ne vienus metus besitęsiančia problema, nebandydamas įsigilinti į klasės istoriją bei perprasti nusistovėjusių bendravimo ypatumų. Prireikė laiko, kol suvokiau, kad taip nieko nepasieksiu. Pradėjau įdėmiau klausytis, ką sako mokiniai, kaip jie patys vertina tarpusavio bendravimą. Problema dar nėra galutinai išspręsta, tačiau jau galiu kartu su savo klase džiaugtis realiais pokyčiais. Nuoširdžiai tikiu, kad kartu atrasime, kaip praturtinti ir pagilinti mūsų tarpusavio bendravimą.

Kitas pavyzdys taip pat susijęs su gimnazija, kurioje, kaip suprantate, praleidžiu

bene daugiausia savo praktikos laiko. Esu paskirtas devintoms klasėms dėstyti tikybą. Pagal Švietimo ministerijos nustatytą tikybos mokymo programą, devintokams dėstoma gana plati ir įdomi žmogaus pašaukimo tema, į kurią įeina daugybė klausimų, susijusių su krikščionišku požiūriu į šeimos gyvenimą bei planavimą, vienuolinį bei kunigišką pašaukimą ir t. t. Be abejo, su mokiniais tenka daug diskutuoti apie abortą, kontracepciją, homoseksualumą, celibatą... Tikrai nelengva išdėstyti šiuos klausimus žmogeliukams, kurie, net patys to neįtardami, yra prisisėmę mūsų visuomenėje taip paplitusio vartotojiškumo ir sekuliarizmo. Neretai tenka kategoriškai ir netgi radikaliai paprieštarauti jų nuomonei. Už tai esu mokinių laikomas „negebančiu įsiklausyti ir visuomet prie savo nuomonės pasiliekančiu mokytoju“.

Šitokia reputacija, be abejo, liūdina ir skatina iš naujo peržvelgti savo gebėjimą įsiklausyti į kito nuomonę. Turiu pripažinti, kad šioje srityje turiu dar gerokai pasimokyti – savo pažiūras bei vertybes pateikti ir ginti ne taip, tarsi bijočiau jas prarasti, bet atverti galimybę oponentui laisvai apsispręsti. Kitaip tariant, nežvelgti iš tam tikro saugumą teikiančios aukštos mokytojo ir „žinovo“ pozicijos, bet priimti kiekvieną mokinį kaip autentišką gyvenimo patirtį turintį žmogų, drauge išlaikant tikrą ir gyvą rūpestį jo ugdymu bei auklėjimu.

Taigi, apibendrinamas šiuos du mažus, tačiau konkrečius gyvenimo pavyzdžius, galiu drąsiai teigti, kad praktika man pirmiausia yra mokymosi įsiklausyti ir bendravimo su kitais įgūdžių lavinimo laikas. Čia jau būtų galima dėti tašką, tačiau negaliu nepaminėti dar keleto aspektų. Noriu aptarti dvi svarbias „įtampas“, kurias asmeniškai patiriu šiuo ugdymo periodu ir kurios, vilios, dar labiau išryškins sielovados praktikos prasmę bei naudą „besiformuojančio“ jėzuito gyvenime. Pirmoji – suderinti Kūrėjo tau asmeniškai duotas dovanas, kurio-

se atsispindi jo valia, su Draugijos pavesta misija; antroji – suderinti asmeninį maldos gyvenimą su gausia veikla, kurios vienokia ar kitokia misija reikalauja.

Tad trumpai ir pasidalysiu, kaip man sekasi, o kartais ir nesiseka, įgyvendinti, pasitelkiant dvasinę įžvalgą (*discernement*), du svarbius ir šv. Ignaco itin brangintus bei kiekvienam jėzuitui privalomus principus – tarnauti didesnei Dievo garbei ir visuose dalykuose atrasti Dievą.

Be darbo gimnazijoje, dar esu įsipareigojęs ir Marijos radijuje, kur man tenka muzikos redaktoriaus pareigos, taip pat įkūriau ir vadovauju naujam jaunimo mišriam chorui „Exaudi“. Muzika yra viena sričių, kurią labai branginu ir per kurią – tvirtai tuo tikiu – Dievas labai asmeniškai prabyla į mane. Tačiau prisipažinsiu, kad čia neišvengiamai susiduriu ir su gausybe įvairiausių gundymų. Vienas iš jų – noras realizuoti tik savo pomėgius, nustumiant į šalį kartais mažiau mėgstamas pareigas ir įsipareigojimus. Visuomet turiu budėti, kad mano „muzikaviškai“ neatitrauktų nuo pagrindinio tikslo – tarnauti didesnei Dievo garbei ir sielų išganymui. Jei paklaustumėte, kaip man tai pavyksta, atsakyčiau, kad visuomet bandau palaikyti įtampą tarp savo kūrybinio polėkio ir klusnumo vyresniesiems, kurie, kaip žinia, yra ne tik Dievo valios išraiška, bet didžiausia pagalba tai valiai atpažinti. Jei savo viduje jaučiu, kad vienoks ar kitoks naujas projektas tikrai pasitarnaus Dievo garbei ir bus naudingas žmonėms, prieš tai pasitaręs su vyresniaisiais, drąsiai jo imuosi. Tačiau stengiuosi, nors man, deja, ne visuomet pavyksta, likti laisvas vienokio ar kito kio apaštalinio užmojo atžvilgiu. Jei mano vyresnysis bet kuriuo metu pareikalautų atsisakyti pradėto darbo, kaipmat esu pasirūpęs jam paklusti, tvirtai tikėdamas, kad taip geriausiai įvykdysiu Dievo valią. Taigi, su dideliu dvasiniu džiaugsmu dirbu Marijos radijuje bei įkūriau naują chorą ir tikiu, kad Dievas labai realiai tame džiaugsmo daly-

vauja, darydamas ne tik mane, bet ir kitus žmones laimingus. Tačiau, kaip jau sakiau, jei bet kuriuo metu man būtų pasakyta: „eik ten arba ten“, susiveržęs strėnas klusnumu eičiau giedodamas psalmės žodžius: „Ateinu, Viešpatie, įvykdyti tavosios valios.“

Paskutinis pavyzdys, kuri esu numatęs jums pateikti, susijęs su mano maldos gyvenimu. Be jokių pagrazinimų įvardysiu, kad tai – pagrindinis mano praktikos skaudulys. Kodėl taip sakau? Ogi todėl, kad nepaprastai sunku tarp gausybės darbų išsikovoti laiko pokalbiui su Dievu. Paradoksas – dirbi, stengiesi visur ir visada tarnauti Dievui, o realiai asmeniškam pokalbiui su juo skiri tik mažučius laiko trupinėlius... Be abejonės, įtampa tarp *contemplatio* ir *actio* – tikrai nelengvai išsprendžiama, visuomet šią sritį laikiau ir laikysiu pagrindiniu savo dvasinio gyvenimo kovos lauku. Suprantu, kad man, nevertam Ignaco sūnui, reikia žūtbut išmolti Dievo ieškoti kiekvienoje, kad ir paprasčiausioje akimirkoje, išmolti begalinį savo sielos ilgesį kiekvieną akimirką kelti į dangų, iš kur ateina taip reikalin-

ga pagalba kasdienams įsipareigojimams atlikti. Klupdamas ir iš naujo keldamasis bandau nuolatos atsigręžti į Viešpatį, kuris taip kantriai ir maloningai mane moko jo valią kasdien, kiekvieną akimirką, vykdyti. Didžiausia pagalba ir dvasinė atgaiva man yra Eucharistijos ir Atgailos sakramentai, per kuriuos esu nuolat palaikomas ir atgavinamas. Taigi, kai tenka kovoti maldos ir veiksmo lauke, neturiu kitos išeities, kaip su pasitikėjimu pasinerti į Gailestingumo versmę, vildamasis, kad Viešpats mane kantriai mokys jo ieškoti visuose dalykuose.

Taip tad atrodo mano praktika... Jei anksčiau įvardijau ją kaip gebėjimo įsiklausyti ir bendravimo mokyklą, belieka pridurti, kad tai yra tiesiog gyvenimo kasdienoje su Dievu ir kitais mokykla, remiantis paties šv. Ignaco palikta dvasine patirtimi ir įžvalgomis. Nuo naujokyno ir iki pat mirties jėzuitas turi būti visuomet pasiryžęs mokytis, visur ieškoti didesnės Dievo garbės, o sielovados praktika yra tik viena iš daugelio galimybių patitikrinti, kaip sugebau tai įvykdyti.

Vadimas Navickas, SJ

Studijos ir iššūkiai

Kiekvienas jėzuitas yra mokomas priimti naujus iššūkius ir būti visada pasirengęs išbandyti savo jėgas vis kitoje veikloje. Prisimenu naujokyno pabaigą, kai sužinojau tuometinio provincijolo sprendimą vykti studijuoti filosofijos į Vokietiją, Miuncheno jėzuitų aukštąją filosofijos mokyklą. Klausiau savęs: ar pajėgsiu? Nekalbėjau vokiškai, nes mokykloje mokiausi anglų kalbos. Vėliau studijavau muziką, chorinį dirigavimą. Vokietija man atrodė šalta, racionali šalis, ir abejojau, ar galėsiu prisitaikyti prie naujos aplinkos.

Vienokios baimės buvo pradžioje, kitiokie džiaugsmi pabaigoje. Šį laiką pavadinau „malda ir darbas“, iš kurių pirmasis buvo pamatinis, be kurio mano buvimas svetur būtų praradęs savo prasmę. Studijų pabaigoje supratau, kad dalis manęs lieka Vokietijoje. Atsirado draugų, gerų bičiulių ir kalba nebeatrodė tokia svetima. Kas man padėjo įsilieti į kitą kultūrą? Pirmiausia tai, kad vykdamas turėjau konkrečią užduotį – studijuoti filosofiją. Gyvenau vokiečių jėzuitų bendruomenėje, iš kurios mokiausi planavimo, punktualumo, atsakingumo, ko dažnai pasigendame bendraudami su lietuviais (suprantama, mes turime kitų privalumų).

Filosofijos studijoms artėjant į pabaigą sužinojau, kad grįžęs į Lietuvą turėsiu perimti pareigas iš Eugenijaus Markovo, SJ, dir-

busio Vilniaus jėzuitų gimnazijoje socialiniu pedagogu ir filosofijos mokytoju. Pirmiausia pusę metų gimnazijoje buvau projektų vadovas. Drauge stebėjau, kaip Eugenijus rūpinasi moksleivių socialine praktika, kaip ruošiasi filosofijos pamokoms. Kartu vykdavome į gimnazistų rekolekcijas, kurios buvo atgaila nuo administracinio darbo gimnazijoje. Kadangi Eugenijui teko anksčiau numatyto laiko išvykti studijuoti teologijos į Nairobij, turėjau iš jo perimti ir lietuvių grupės kelionės organizavimą į jėzuitų MAGIS projektą 2011 m. Pasaulio jaunimo dienoje.

Nauja patirtis – medijos

Vos parvykus į Lietuvą, vienas iš brolių atvertė jėzuitų metinį katalogą ir paklausė: ar žinai, kad esi paskirtas atsakingu už mūsų provincijos interneto svetainę? Taigi, antra man tekusi svarbi užduotis buvo naujos jėzuitų interneto svetainės www.jesuit.lt kūrimas, nors niekada nieko panašaus nebuvau daręs! Kadangi buvo neaišku netgi nuo ko pradėti, pirmiausia esu dėkingas savo broliui Mindaugui Dijokui, SJ, už pasidalijimą patirtimi. Tai man buvo didelis ramstis perprantant svetainės struktūros, dizaino ir lankytojų poreikių ypatumus. Negaliu nepaminėti buvusio jėzuitų scholastiko Karlio Freibergo pagalbos programuojant tai, ką tuo metu įsivaizdavau. Padedant Mindaugui,

E. Šimkūnaitės nuotr.

buvau parengęs tiek daug naujos svetainės dizaino brėžinių, kad pats nebegalėjau išsiriinti. Po kiek laiko apsisvojome ties vienu, kuriuo vadovaudamiesi kruopščiai rūpinomės kiekvienu grafiniu elementu, struktūra, išdėstymu, stengėmės, kad svetainė būtų patogi lankytojams. Naujoji jėzuitų svetainė startavo 2011 metų spalio mėnesį. Siūlau ją aplankyti...

Studentų sielovada

Žurnalo skaitytojai turbūt žino, kad jau penkeri metai Vilniaus jėzuitų namai nuomoja dalį savo patalpų ir priima gyventi aukštųjų mokyklų studentus. Šiuo metu pas mus gyvena 8 studentai, atvykę iš įvairių miestų ir miestelių. Studentams suteikiami ne tik gyvenamieji kambariai, bet ir virtuvė, poilsio kambarys, o kartkartėmis – ir jėzuitų gimnazijos krepšinio bei kultūrizmo salė. Tačiau kuo skiriasi jų gyvenimo sąlygos jėzuitų namuose nuo gyvenimo įprastuose bendrabučiuose ar nuomojantis kitur? Pirmiausia jie yra bendruomenė, kurios kiekvienas narys atsakingas ne tik už savo, bet ir už kitų gyvenimo kokybę. Studentams numatyta speciali sielovados programa su bendra kassavaitine malda, metinėmis rekolekcijomis, bendruomenės vakarais, šv. Mišiomis ir socialine veikla. Už studentų gyvenimą ir sielovadą atsakingas vienas jėzuitas. Iš Eugenijaus Markovo šias pareigas taip pat teko perimti man. Negalėčiau pasakyti, kad jos paprastos, nes kiekvienas studentas yra atskiras pasaulis, prie jo artėjant reikia išminties, pasitikėjimo ir būtino lankstumo vertinant asmenybę.

Atgal prie filosofijos

Meluočiau sakydamas, kad filosofijos dėstymas Vilniaus jėzuitų gimnazijoje nėra mano mėgstamiausias užsiėmimas. Nevadinu jo darbu, nes tai mano gyvenimo būdas. Smagu, kad filosofija – vyresniųjų klasių gimnazistų pasirenkama disciplina. Gimnazistai žino, kodėl jie rinkosi filosofiją, dėl to mokymosi procesas tampa kur kas įdomesnis ir patrauklesnis. Šiais mokslo metais turėjau 14 dvyliktos klasės ir 13 vienuoliktos klasės mokinių. Dažnai jie manęs klausdavo: o kaip jūs suderinate filosofiją, kuri remiasi protu, su krikščionišku tikėjimu? Tokiais atvejais cituoju kažkieno taiklų pastebėjimą, kad „filosofija daugelį šimtmečių ieško atsakymo, kokia gyvenimo prasmė, o krikščionybė jį jau seniai atrado“...

Džiaugiuosi galėdamas dirbti su jaunais žmonėmis. Jie vis užaina į kabinetą pasikalbėti – ne tik apie filosofiją, bet ir apie gyvenimą, tikėjimą ar net meilę. Pats dar ieškau atsakymų į daugelį klausimų ir jų ieškosiu visą likusį gyvenimą, dėl to filosofijos mokymas man tampa viena iš ypatingų apaštalavimo formų, per kurią mokiniai susipažįs-ta su kitokiu požiūriu į pasaulį.

Mano darbo tikslą geriausia apibūdintų ištrauka iš laiško, rašyto dvyliktokams:

Kai klausiate, ar verta gilintis į filosofų mintis ir teorijas, atsakau: neturime baimintis to, kad kitokia tiesa gali nustelbti mūsų vidinį tikėjimą, žinojimą ar suvoktą realybę. Priešingai, kitokio požiūrio į pasaulį priėmimas, gebėjimas „neįsikabinti“ į savo paviršutinišką žinojimą nuvalys, nu-lups nuo jūsų mąstymo tai, kas buvo netik-ra ir ko laikotės tik iš asmeninio saugumo, o ne iš meilės.

Mes gyvename tikėjimu ir jo šviesoje stebime pasaulį, skaitome filosofų mintis, kartais siūlančias „gyvenimą be Dievo“. Tik šioje priešaroje pradedi branginti tai, ką turi: savo viltį, tikėjimą ir žmogiškojo

gyvenimo prasmę – neprimestą, bet paties atrastą.

Esu tiesiog mylintis, kuriantis, abejojan-tis, besidžiaugiantis ir galiausiai mirštantis Dievo vaikas, kad prisikelčiau kartu su Juo. Nesu visažinis mokytojas. Ieškau išminties kartu su jumis. Dėl to noriu plačiai plačiai atverti akis. Kelti klausimus, net jei į juos joks filosofas bepajėgs atsakyti. Vieninteli-us atsakymus turiu savo širdyje ir jie visi yra man Dievo dovanoti Kristuje Jėzuse.

Pabaigoje

Dirbdamas Vilniaus jėzuitų gimnazijoje supratau, kad pagrindinė tikėjimo atgaiva yra dalyvavimas gimnazistų rekolekcijose. Pa-jutau, kad kalbėdamas kitiems apie tikėjimą, įsivardiju, kur šiuo metu esu aš pats. Šiais metais rengėme „jausmingąsias“ Kairos re-kolekcijas vienuoliktokams, TEK'o reko-lekcijas dvyliktokams, dešimtokams – reko-lekcijas „Vidinis kompasas“ ir t. t. Džiaugiuosi galėdamas būti rekolekcijose kartu su Dievo man dovanota mūsų gimnazijos sielovados grupe, kurioje vienas kitą papildome, vienas iš kito mokomės ir stengiamės gyventi tuo, ką liudijame gimnazistams.

JĖZUITAI LIETUVOJE (1608–2008): gyvenimas, veikla, paveldas

Lietuvos jėzuitų provincijos įsteigimo 400 m. sukakčiai paminėti provincija kartu su Lietuvos nacionaliniu muzie-jumi 2008 m. spalio 9–10 d. Vilniuje surengė tarptautinę mokslinę konferenciją.

Joje perskaitytų pranešimų pagrindu bei dr. Neringos Markauskaitės pastangomis ir parengtas šis leidinys, ku-riame pateikiami dvidešimties mokslininkų iš Lietuvos, Latvijos, Baltarusijos, Austrijos, Italijos ir JAV straipsniai. Leidinio tekstuose aptariami įvairūs Lietuvos jėzuitų vei-klos aspektai, supažindinama su jėzuitų istorijos šaltiniais ir ikonografija, išryškunami svarbiausi istorijos įvykiai ir asmenybės.

Kai Dievas atveria dar vienas duris

Po Kalėdų Vilniaus jėzuitų gimnazijos direktoriui br. Virgilijui Sauliui, SJ, išvykus baigti jėzuitiško ugdymo terciate, jo pareigas perėmė t. Artūras Sederevičius, SJ. Tad pirmiausia jo klausėme, ar rengdamasis tapti kunigu mąstė apie tai, kad kada nors dirbs gimnazijos direktoriumi. Koks iššūkis buvo šis paskyrimas?

– Atėjęs pas jėzuitus sakiau, kad visur galiu dirbuotis – parapijose, bažnyčiose, kapelionu ligoninėje – tik ne mokykloje. Man buvo atsakyta, kad Draugijoje yra įvairiausių darbų, bet ta „įvairovė“ pasirodė besanti kaip tik mokykla (*juokiasi*). Ne labai žinau, ką reiškia vadovauti, mieliau priimu kitų vadovavimą. Jei reikia ką nors rimčiau įvardyti ar žmogui pasakyti, norisi, kad tai būtų prašymas, o ne „direktorius įsakymas“, kaip dabar tenka rašyti.

Manau, kad bet kur dirbdamas vadovas dvasine prasme yra pamokantis asmuo, nes vadovavimas (vedimas) jau yra mokymas. Ir mokymasis, nes pats taip pat mokaisi. Su kiekvienu žmogui bendraudamas turi taikyti „modifikuotą programą“ – prie vieno prieini vienaip, prie kito kitaip. Stengtis pažinti kontekstą, įvertinti žmogaus sugebėjimus, jo patirtis ir bandyti jo lygmeniu kalbėtis – tai yra nuolatinė pedagogika. Tad ignaciškąją pedagoginę paradigmą tenka taikyti kasdien.

– Mokykla yra institucija, kurią reikia ir administruoti. Turbūt tai jums nauja?

– Stebėti aplinką, ką direktorius veikia ir kaip tvarkosi, teko būnant Kauno jėzuitų gimnazijos kapelionu. Kita pridėjo studijos – Čikagoje baigiau Mokyklų administravimo magistrantūrą. Pradmenis gavau, dabar reikia praktiškai taikyti, ar jie veiksmingi. Paskutiniu metu nemažai kalbama apie tarnaujančią lyderystę, mes irgi einame ta linkme. Vadovas yra tas, kuris pagelbsti žmogui atlikti, kas jam pavesta.

Vaikams, paaugliams svarbiausia žinoti, ko iš jų norima. Kai jie tai supranta, galima tikėtis, kad ir padarys. Jei vieną kartą nurodai vienaip, kitą kitaip, žmogeliukas pasimeta, kaip ir mes, suaugusieji. O kai aiškiai pasakyta, ko pageidaujama, tada bendradarbiaudamas matai, tie norai pildosi, ar ne.

– Lietuvos švietimo politika ir katalikiška mokykla, įsiterpianti į ją su savo misija, – kaip galėtumėte tai pakomentuoti? Kokie apskritai katalikiškos mokyklos uždaviniai ir lūkesčiai?

– Mūsų gimnazijos reitingai rodo, kad įdirbis yra geras. Antra vertus, vartotojiška

aplinka spaudžia: mums reikia jūsų, nes jūs duodate gerus rezultatus, tačiau to, ko mums nereikia, priimti nenorime. Kad į mūsų gimnaziją atėjęs moksleivis ugdymą priimtų kaip visumą – ne vien suteikiamas žinias, bet ir asmenybės formavimą – gana dažnai reikia ir pačias šeimas ugdyti, padėti joms suvokti, kad žmogus, kurį jos augina, kartais gali turėti labai daug žinių ir būti visiškai nepasirengęs gyvenimui, jei tos žinios ir gyvenimas yra tarsi du nesusieinantys poliai. Tad ir mūsų gimnazijos, ir kitų katalikiškų mokyklų priedermė – kad žmogus, be akademinų žinių, dar būtų rengiamas ir gyvenimui, kad jis pažintų savo aplinką, kultūrą, istoriją, įeitų į pasaulį, kupiną įvairiausių dalykų, kad žinotų, ko jame gali tikėtis. Svarbiausia ne tik kad, pvz., fiziką išmanytų, bet kad kasdienoje išvelgtų gyvenimo ritmą, kas ir kaip vyks, ir kad turėtų asmeninę poziciją šiandien, kai iš medijų gauname tik informaciją apie aplinkui tvyrantį blogį – gėrio, kaip atsvaros, jose praktiškai nėra.

– Gimnazijos ugdymo turinį, kaip visumą, turi priimti ir šeima, bet, pvz., jeigu į gimnazistų tėvų rekolekcijas atvyksta tik apie 50 žmonių, ar tai nerodo tam tikro jų požiūrio ir santykio?

– Mūsų reikalas – pasiūlyti, nė vieno negalime priversti, ypač dvasinėje plotmėje. Jeigu priversi atvykti visus, rezultatų nebus, nes iš karto kils priešprieša. Kaip pasiekti daugiau tėvų ir kitų bendruomenės narių, kad jie pajustų poreikį dvasiniams dalykams – laiko klausimas. Iš tiesų vaikams skirtos sielovados programos, pvz., rekolekcijos, labiausiai paliečia dvasinę plotmę, labiau nei tikybos pamokos, nes rekolekcijose – kitokia, labiau sutelkianti aplinka, žmogus turi laiko „apšilti“, prasiiverti, kad galėtų užmegzti kontaktą, pajusti ryšį. Kalbant apie dvasinius dalykus reikia priešistorės, kad žmogus jaustųsi saugus, galėtų atvirai kalbėti. Tik tada, kai abu žmonės pakankamai atviri vienas kitam,

gali bendrauti dvasiniu lygmeniu. Tas ryšys būtinas kaip syvas medžiui.

– Jūs – naujas vadovas, turintis ir savo viziją, kur link keliauti kartu su gimnazijos bendruomene. Kokia ji, toji vizija?

– Savo viziją atsineši, kai ateini į ką tik įsteigtą mokyklą, o mano užduotis jau esama viziją įgyvendinti savo įnašu. Br. Virgilio Sauliaus ilgametis vadovavimas jam leido geriau suvokti įvykius ir pažinti žmones, o man dar reikia visa tai naujai atrasti.

Šiais metais kaip tik baigiasi mokyklos strateginis planas, dabar esame pasinėrę į naujo kūrimą 3–5 metams į priekį. Prašome mokytojų, kad jie apibūdintų, kaip kiekvienas save įsivaizduoja gimnazijoje, pvz., po trejų metų, kaip įsivaizduoja technologines galimybes, kokių pokyčių įvyks, kaip jis prie jų pritaps ar nepritaps, kaip, jo manymu, keisis mokykla ir ar jis sugebės bei norės keistis kartu su ja. Savo nuomones taip pat pareiškia ir tėvai. Apklausos dėl besibaigiančio strateginio plano buvo atliktos dar ankstesnio direktoriaus, o dabar žvelgiame į ateitį. Išklausę tėvų, turėdami savo viziją, gimdome tarsi naują „kūdikį“. Strategija, be abejo, atliepia gyvenamojo laikotarpio situaciją – atsižvelgiame į vidinius poreikius, vertiname politinę aplinką, kur link pati švietimo sistema eina, kur link eina Vilniaus miestas ir pati valstybė, nes ji irgi turi savo viziją. To negalime nepaisyti. Suvokus bendrą vidinės ir išorinės politikos kontekstą, pasitelkus Europos jėzuitų gimnazijų patirtį, galima susidaryti platesnį vaizdą, kur turėtų vesti mūsų kelias.

– O ką savo asmeniniame strateginiame plane yra numatęs direktorius?

– Gimnazijos akademinis lygis tikrai pakankamas. Jį reikia ir toliau palaikyti, o iš mano pusės, remiantis 16 metų kunigystės patirtimi, norisi kuo labiau tuos žmogelius, kurie laikosi atokiai, paliesti vienokiomis ar kitokiomis sielovados programomis, kad jie praturtėtų dvasiškai, kad labiau įsitrauktų jų aplinka, šeimos. Kiek akademiškai gim-

nazijoje pasiekta, norėtusi, kad ir dvasinis lygis būtų panašus, kad abi tos kolonos būtų tvirtos. Rekolekcijų patirtys iš tiesų stiprios, bet dar ne kiekvienas moksleivis rekolekcijose dalyvauja, o aš įsivaizduočiau, kad jos turėtų įtraukti ir tuos, kurie praeina tarsi nepaliesti, nepastebėti.

– *Ar yra koks nors skirtumas, kai mokyklos kolektyvui vadovauja kunigas?*

– Vienas juokingas momentas buvo bendraujant su gimnazijoje dirbančiais statybininkais. Kai kartą atėjau apsirengęs kaip kunigas, jų vadovas labai sutriko, nebežinojo, kaip kreiptis: direktoriau, kunige, pone (*kvatoja*). Kartais atrodo, gal kunigo labiau prisibijo, nes jis turi daugiau dvasinių ginklų ir visokias negeroves greičiau gali iškelti viešumon. O jei rimtai – nežinau. Labiau mąstau apie tai, kokiomis vaizdinėmis priemonėmis savo jėzuitišką tapatybę turėtų atskleisti mūsų gimnazija, kad jau įėjus į pastatą matytųsi, kur patekome. Tai primintų ir vaikams, kur jie mokosi, nes kartais net nežino, kas tie jėzuitai yra, nors du trys gimnazijoje dirba nuolat.

Pvz., nuėjęs į greta esančią Vytauto Didžiojo gimnaziją, iš karto matai, kur papuoletai – istorija, priešistorė, o pas mus, nuėmus gimnazijos užrašą, nežinotum, kur atėjai. Dėl to norėtusi to išorinio veido – kas yra

jėzuitai ir kas esu aš kaip jėzuitų gimnazijos mokinys. Visi esame įpratę prie reklamų, dėl to atsiradus vaizdinėms priemonėms, laukdamas pamokos prie kabineto, jas matysi, ką nors perskaitysi, po truputį tai užsiliks atmintyje, pradės teikti informaciją, apie tai mąstysi. Manau, kad mums tapus jėzuitų gimnazija ir „regimu būdu“, patiems bus aiškiau, kas mes tokie.

– *Vis minute priešistorė. O kokio jūsų „priešistorė“, kaip tapote kunigu?*

– Kunigu tapau turbūt dėl to, kad viskas aplinkui keitėsi. Kitu atveju nežinia, kur būčiau nuėjęs, nes baigdamas vidurinę mokyklą rengiausi studijuoti ekonomiką. Tik paskutinę akimirką sugalvoju sukurti visiškai kita kryptimi. Užteko pažiūrėti gal porą katalikiškų laidų per televiziją – 1990 m. baigiau mokyklą, tos laidos buvo ką tik prasidėjusios. Vienoje jų buvo kviečiama apsilankyti kunigų seminarijoje, tai mane sudomino. Be to, buvau gal kiek kitoks žmogeliukas, nuo bendro šurmulio šiek tiek atitrūkęs, pamaniau, gal reikia pabandyti tai, kas visai nežinoma, – jeigu nepatiks, išeisiu.

Vieniems Dievulis labai tiesiai kalba, jie jau nuo kūdikystės apie kunigystę galvoja, o kitas iki pat galo nežino, ko nori, nes jam dar nebūna kurios nors durys atidarytos. Kai jos atsidaro, tada pamatai – o, kaip tik šito man ir reikėjo!

– *Kokios durys dar turėjo atsiverti, kad atrastumėte kelią pas jėzuitus?*

– Ypatingų religinių patirčių šeimoje neturėjau. Kai atsirado ryšys su Bažnyčia, pradėjau galvoti apie kunigystę, o tuo keliu kiek paėjęs jaučiau, kad kažko man dar trūksta – gal kunigiškos bendrystės, kuri

baigus seminariją ilgainiui pradėjo trūkinėti; man vis norėdavosi to kolegiško bendravimo, galimybės pasikalbėti, pasitarti. Vytauto Didžiojo universitete studijuodamas magistrantūroje pasiprašiau gyventi pas jėzuitus, žinojau, kad kitose šalyse studijuojantys kunigai paprastai gyvena vienuolių bendruomenėse. Po kurio laiko pajutau, kad man iš jėzuitų namų į parapiją grįžti vis sunkiau, tuomet pradėjau mąstyti, gal pas juos ir pasilikti. Bet nutariau dar metus palaukti, bandyti suvokti, ar tai nėra tik „įsimylėjimas“, ar aš iš tiesų myliu tą kelią. Po metų supratau, kad jis manęs nepaleidžia... ir pasiprašiau priimamas.

Draugystė su jėzuitais buvo užsimezguši dar seminarijoje, nes tuo metu gal 5 jėzuitai studijavo. Mano geriausiu draugu tapo Algis Gudaitis. Buvau iš kaimo, nedrąsus, menkai nutuokiantis apie kai kuriuos bažnytinius reikalus, ir jis man padėdavo. Kiti juokaudavo: Algį, tu jo neverbuok pas jėzuitus, o aš galvojau: kas tie jėzuitai? Tik po kelerių metų viskas paaiškėjo... Tuo metu apie jokių vienuolynus negalvojau.

– Kaip įdomiai nutinka, kai Dievui duris atidarai: netikėtas posūkis į seminariją,

paskui – pas jėzuitus, dabar – į gimnaziją.

– Jau nuo kunigystės pradžios Dievas tarsi vertė mane keisti gyvenimo principus. Mokykloje buvau labai nedrąsus vaikėzas, niekam į atlapus nekibau, dėl to mokytojai įsivaizdavo, kad esu labai geras. Mūsų klasė buvo tiesiog nesuvaldoma, mokytojai per pamokas kartais net verkdavo, o aš eidavau jų guosti. Už tai ir geresnį pažymį gaudavau. Taip ir baigiau mokyklą gerais pažymiais, bet iš tiesų nelabai ką žinodamas (*juokiasi*). O paskui, kai įšventino į kunigus, apėmė baimė, kaip man reikės kalbėti miniai žmonių?.. Dabar galiu kalbėti nors tūkstančiumi, pvz., Lemonte tiek būdavo per Velykas, – ir nieko...

Kartais norėtusi Dievulį „papurtyti“, paklausti, ar tikrai aš tuo keliu einu, tačiau vidinė ramybė lyg būtų atsakymas, kad taip... O ko daugiau reikia? Jeigu pats esi ramus, ramybę neši ir kitiems. Jeigu esi neramus, nejauti, kad čia tavo vieta, tą įtampą perduoti ir aplinkiniams.

– Ir vis dėlto, kas smagiausia kunigui, dirbančiam mokykloje?

– Kitur kunigas pasakė, ir jau visi klauso, o čia dar reikia gerai paaiškinti, kad klausytų (*kvatoja*). Tai yra „nusėdimas“ į realybę. Kai mane siuntė studijuoti, sakiau, kad siekdamas ramaus gyvenimo mielai sutikčiau kokią nors dvasinę sritį studijuoti, o paskui rekolekcijų namuose dvasiškai žmones palydėti – juk toks buvo mano atėjimo pas jėzuitus tikslas. Tačiau jeigu nori nuolat jausti įtampą, nori nuolat būti skatinamas augti – reikia eiti tik į mokyklą. Čia visada turi būti jaunas ir nuolat priimti kiekvieno vaikiuko iššūkį, nes jis tiesiausiai pasako, kas tu esi. Mes, suaugusieji, naudojame daug diplomatijos, kuri vaikams svetima. Gebėti priimti iššūkius reikia drąsos, o man jos visada labai stigo. Tai kodėl neatsiverti tai baimei ir nemandyti jos nugalėti?..

Kalbėjosi, o kartais drauge kvatojo, Jūratė Grabytė

T. Vytauto Sadausko, SJ, nuotraukos

Kovo 17 d. Vilniaus jėzuitų gimnazijoje įvyko eilinis Lietuvos krikščioniškojo gyvenimo bendruomenės suvažiavimas. Jame dalyvavo 88 bendruomenės nariai (iš 206, kuriuos šiuo metu septyniuose Lietuvos miestuose vienija 24 grupelės).

Sveikindamas suvažiavimo dalyvius ir svečius, Lietuvos jėzuitų provincijolas t. Gintaras Vitkus pasidžiaugė, kad bendruomenė jau teisiškai registruota, pripažinta kaip viena iš Bažnyčios bendruomenių su savo statutu, ir kvietė mąstyti apie tai, koks bendruomenės kelias šiandien, kur ji kviečiama, į kokius visuomenės poreikius atliepia. „Manau, šio susitikimo tikslas būtų duoti impulsą išverti kasdienybės kelionėje, padėti joje įžvelgti tikėjimo vaisius, atpažinti dvasias. Per kiekvieną tokį susitikimą ypač stipriai galime patirti: gyvenu tam, kad būčiau darnoje su savimi, su kitu, su Dievu. Džiugu, kad nors ir esame veikiami įvairiausių kitokių pasaulio impulsų, mes atveriamė širdį Dievo Žodžiui ir pasitikime, kad būdami viena su juo, išliksime savimi. Malda liudijame, kad norime būti dosnūs, nepasiduodantys troškimui turėti, nebijantys apiplėšti save, atsiduoti kitam. Tegul šis susitikimas atneša dar daugiau

šviesos ir ramybės jūsų žingsniams. Tegul Šventoji Dvasia veda, augina, kad per mus Lietuva ir jos žmonės patirtų dar daugiau tikėjimo,“ – ragino provincijolas.

Kaip įsitraukimas į bendruomenę veikia šeimos gyvenimą ir kokių teigiamų pokyčių į jį įneša, liudijo bendruomenės nariai iš Vilniaus Loreta ir Alfonsas Vinclovai bei kaunietė Valerija Lietuvnikienė. LKG bendruomenės metų peržvalgą pristatė jos pirmininkė Kristina Rankelytė,

finansinę ataskaitą pateikė išdininkė Sigutė Martinkevičiūtė.

Apaštališkasis nuncijus arkivysk. Luigi Bonazzi, suvažiavime perskaitęs pagrindinį pranešimą, jį baigė klausimais, kuriuos susirinkusieji aptarė atskirose grupelėse.

Pranešimo santrauką pateikiame ir žurnalo skaitytojams, siūlydami maldoje apmąstyti tai, kas išties aktualu kiekvienam tikinčiajam.

Daivos Pagirytės nuotraukos

Bažnyčia pasaulyje ir pasauliečiai

Kai manęs klausia, ko šiandien Bažnyčia tikisi iš pasauliečių, atsakau kartodamas Šventojo Tėvo Benedikto XVI klausimą: „Ko šiandien Bažnyčia tikisi iš mūsų?“ Nesvarbu, ar esame kunigai, ar pasauliečiai, tai visų Bažnyčios narių uždavinys. Šventasis Tėvas dar savo popiežiavimo pradžioje įvardijo ir vėliau, rašydamas Katalikų Bažnyčios vyskupams, ne kartą minėjo, kad pagrindinis Bažnyčios prioritetas yra mokėti atpažinti čia ir dabar esantį Dievą bei padėti jį susitikti kiekvienam žmogui. Daug kartų Šventasis Tėvas yra pabrėžęs, kad mes, krikščionys, rūpinamės Bažnyčios įtaka socialinėje, ekonominėje ar politinėje srityse, ir šie darbo laukai iš tiesų labai svarbūs, bet tai darydami dažnai pamirštame, kas yra tikrasis krikščionių tikėjimas. Tad paklauskime ir savęs, ar Dievas yra mūsų gyvenimo centras? Ar tikrai Dievas yra Tas, į kurį kreipiame savo mintis ir lūkesčius, dėl kurio veikiame, dėl kurio gyvename?

Šiandien rizikuojame būti „praryti aplinkos“. Mums svarbu tai, ką matome per televiziją, kas mus supa, ką galime „pačiuopinėti“. Ir vis labiau pamirštame tikrąjį – dvasinį – gyvenimą, vis labiau prarandame dvasinę plotmę, kuria turėtų remtis krikščionis. Iš tiesų pats realiausias „dalykas“

yra Dievas, bet kadangi jį pamirštame, jis išnyksta iš mūsų gyvenimo.

Manau, visiems krikščionims bent truputėlį reikėtų atsiversti. Atsivertimas – tai įspaudas mūsų prote ir širdyje, kad tikroji gyvenimo realybė yra Dievas. Šv. Paulius sako: *viskas yra jūsų*, t. y. viskas atiduota į jūsų rankas, *bet jūs esate Kristaus, o Kristus – Dievo*. Deja, net ir tuomet, kai Dievas mums yra realus, mūsų aplinkoje, bendruomenėse, ten, kur gyvename, jį sutikti nelengva. O kaip galėtume savo broliams ir seserims padėti tai padaryti?

Dievą galima sutikti per žmones, kurie jau yra jį pažinę ir juo gyvena, kurie yra užmezgę gyvą ryšį su Dievu. Čia ir atskleidžia pasauliečių svarba dovanojant gyvenimą su Dievu kitiems ten, kur esame. Šiandien Bažnyčiai to itin reikia, nes labai svarbu, kad krikščionys nebesitenkintų nepibrėžta tradicine krikščionybe, bet turėtų tikrą, asmeninį tikėjimo ryšį.

Aš esu gimęs krikščioniškoje šeimoje, tačiau ji buvo labiau tradiciškai krikščioniška. Aišku, eidavo į Mišias, priimdavo sakramentus, stengdavosi dorai gyventi. Bet galėčiau pasakyti, kad ji neperdavė man tikrojo krikščioniško tikėjimo. Būdamas trylikos įstojau į seminariją. Nors šį laiką išgyvenau labai intensyviai, tačiau, turiu prisipažinti, net seminarijoje nepatyrčiau tikrojo tikėjimo. Kai baigęs liciejų pradėjau studijuoti teologiją, kartą savęs paklausiau: „Kas man yra Dievas? Ar jis yra mano jausmai, ar troškimas, ar tai asmuo, kurį iš tikrųjų sutikau, kurį stengiuosi mylėti ir kuriuo noriu sekti? Ar su Tuo, kurį sutikau, aš bendrauju kiekvieną minutę, nes jis yra arčiau manęs nei šalia stovintis žmogus? Ar aš jį iš tikrųjų pažįstu?“ Mano atsakymas nebuvo „ne“, tačiau man kažko trūko, trūko asmeninio santykio su Dievu, jis man dar nebuvo gyvas Asmuo.

Krikščioniui nepakanka vien tikėti į Dievą. Turbūt puikiai žinote, kad labiausiai į Dievą tiki velnias. Niekas nežino geriau už velnią, kad Dievas egzistuoja, bet jis yra

nusiteikęs prieš Dievą. O kas gi yra krikščioniškasis tikėjimas? Enciklikoje „Dievas yra Meilė“ į šį klausimą Šventasis Tėvas atsako: būti krikščionimi – tai **tikėti Dievo meile**. Tikėti, kad visa kyla tik iš jos, kad kiekvienas iš mūsų yra jos apglėbtas. Tačiau su tuo sutikti esame pasirengę, kol mūsų gyvenime viskas gerai klostosi, o susidūrę su koku nors sunkumu sunerimstame. Tačiau ar tokiais atvejais sakome: *Dieve, juk Tu esi ir šiame sunkume*. Žinodami, kad Dievas yra Meilė, turime suvokti, kad jo tiesiog negali ten nebūti.

Jei nuolat esi užsimerkęs, nežiūri į žmogų, kuris tave myli – normalu, kad jį tiesiog pamiršti. Lietuviai taip pat turi patarlę: „Iš akių – ir iš širdies.“ Jei tavo akys nemato Dievo, jo neatpažįsta, širdis irgi toli nuo jo. Kodėl dauguma vaikų po pirmųjų sakramentų nepraktikuoja tikėjimo? Nes žmogui, turinčiam tik idėją apie Dievą, jį greitai miršta. Jeigu vaikystėje nesusitinkame Dievo, kaip mus mylinčios Tikrovės, – aišku, kada nors jį pamiršime.

Jėzus mokiniams buvo realus asmuo. Įžengus į dangų, mes jo nebegalime matyti taip, kaip matė apaštalai, bet Jėzus pasakė: *Esu su jumis per visas dienas – visada. Ir jūs mane galite sutikti bet kada. Tad šiandien Bažnyčios uždavinys ir yra susitikti gyvąjį Dievą*. Tai yra esminė kiekvieno krikščionio gyvenimo malonė.

Tiesa ta, kad ne mes pamilome Dievą, bet Dievas mus pirmasis pamilo. Tai labai paguodžia. Mes galime pamiršti Dievą, jo nemylėti, bet jis visuomet eina pirma mūsų ir įvairiausiais būdais prisitaiko prie kiekvieno labai asmeniškai. Mes galime tik atsiliepti į jo meilę. Kadangi Dievas yra Meilė, norint jį sutikti ir reikia stengtis mylėti. Šv. Jonas Evangelijoje mums prisimena Jėzaus žodžius: „Kas mane myli, tą mylės mano Tėvas, ir aš jį mylėsiu ir jam apsireikšiu.“

Kol nebuvo patyręs realaus Dievo veikimo, širdyje labai kentėjau. Rengiausi būti kunigu ir nepažinojau To, kurį tu-

rėsiu skelbti. Tuo metu atsiminiau kaip tik šį sakinį ir Dievui pasakiau: „Dabar esu tamsoje ir tai priimu, kiek Tu norėsi, bet tikiu šiais Tavo žodžiais. Aš stengiuosi ir visiškai atsiduodu Meilei, nesvarbu, kad esu tamsoje. Jeigu norėsi, ir kada norėsi, – man apsireikši.“ Kaip tik tai buvo mano kelias pereinant nuo idėjos apie Dievą į susitikimą su Asmeniu. Ir dabar kaskart, kai išgyvenu tamsą, pvz., kai nežinau, kaip turiu pasielgti, grįžtu prie šito Jėzaus pažado. Tuomet, užuot susitelkęs į tai, kad būtinai turiu rasti atsakymą į savo klausimą, stengiuosi mylėti, pamiršti save, atsiduoti darbui, kurio iš manęs trokšta Dievas, nukreipti savo žvilgsnį į kitus. Ir tikrai patiriu, kad Dievas man apsireiškia, suteikia savo šviesos.

Mūsų, krikščionių, gyvenime pats svarbiausias dalykas yra mokytis šito meilės meno, kad galėtume juo vadovautis savo šeimose ir ten, kur esame. Mokytis mylėti mus kviečia Jėzus: mylėti visus, mylėti visada, mylėti net priešus, būti tuo, kuris myli pirmas. Kaip to galime išmokti? Ogi maitindamiesi Dievo Žodžiu, jį tiesiog „valgydami“, ir maitindamiesi Eucharistija, nes Eucharistija – tai Jėzus, leidžiantis tapti tokiam, kaip jis. Galiausiai reikia gyventi Dievo Žodžiu – jį praktikuoti. Pastebėjau, kad kuo labiau stengiuosi Evangelijos žodžius įsileisti į savo širdį ir pagal juos gyventi, tampa lengviau mylėti bei išgyventi pačią Eucharistiją. Užtat itin svarbu tarpusavyje dalytis ir tikėjimo gyvenimo sėkmėmis, ir nesėkmėmis. Viso to Bažnyčia laukia iš mūsų, tam mus skatina Šventasis Tėvas.

Taigi, pamąstykime ir bandykime sau atsakyti, koks yra mano tikėjimas? Ar Dievas tikrai yra centras, iš kurio kyla mano mintys ir veiksmai – mano gyvenimas? Ar Dievas, kuris yra Meilė, vadovauja mano gyvenime? Kokį tikėjimą aš perduodu savo šeimai, ar vaikams padedu susitikti gyvąjį Dievą?

Parengė Jūratė Grabytė

Balandžio mėnesį vyskupas jėzuitas Sigitas Tamkevičius minėjo savo kunigystės 50-metį. Ta proga Lietuvos jėzuitų provinciją pasiekė Jėzaus Draugijos generolo sveikinimas.

Jūsų Ekscelencija, brangusis tėve Tamkevičiau!

Su didžiausiu džiaugsmu siunčiu širdingiausius sveikinius jūsų kunigystės šventimų, įvykusių 1962 m. balandžio 18 d., penkiasdešimtųjų metinių proga.

Jūsų kunigiška tarnystė Lietuvoje prasidėjo sunkiais sovietinės okupacijos metais. Ji pasižymėjo drąsiu Dievo karalystei būdingo teisingumo liudijimu. Prieš 40 metų jūs pradėjote leisti Lietuvos Katalikų Bažnyčios kroniką. Pogrindyje leidžiama Kronika, kuriai pavykdavo išsiveržti iš Sąjungos ribų, visam pasauliui padėjo sužinoti tiesą apie Bažnyčios persekiojimą Lietuvoje. Iš tikrųjų tai buvo šauksmas, prasiveržęs pro geležinę uždangą. Dar po kelerių metų, 1978-aisiais, kartu su kitais keturiais kunigais jūs įsteigėte Katalikų komitetą tikinčiųjų teisėms ginti. Sekdamas Kristaus pavyzdžiu, įsitraukėte į šią veiklą, nebudamas rizikos savo paties asmeninei laisvei.

1983 m. buvote areštuotas ir įkalintas Permės kalėjime bei Mordovos lageryje, o 1988 m. atsidūrėte Sibiro tremtyje.

Pertvarkos (perestroikos) metais atgavote laisvę ir grįžęs Lietuvon vėl buvote pakviestas skelbti ir liudyti. Pradžioje jūsų tarnystė siejosi su Kauno tarpdiecizine kunigų seminarija: ėjote dvasios tėvo, vėliau seminarijos rektoriaus pareigas. 1991 m. gegužę Šventasis Tėvas Jonas Paulius II pakvietė jus tarnauti Bažnyčiai tampant Kauno arkivyskupijos vyskupu, o 1996 m. paskyrė arkivyskupu. Ne vieną kadenciją buvote renkamas Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininku. Įsitraukėte į Bažnyčios gyvenimo Lietuvoje stiprinimą ir drąsinote tikinčiuosius imtis atsakomybės bei didžiadvasiškai dirbuotis atnaujinant pilietinę visuomenę, vaduojantis iš dvasinio skurdo, kuriame ji atsidūrė per penkiasdešimt sovietinio persekiojimo metų.

Su visa Jėzaus Draugija meldžiuosi jungdamasis prie jūsų asmeninių padėkos maldų už kunigiškojo gyvenimo malonę, pripažindamas, kad ši kunigystės dovana mums visiems labai reikšminga.

Tegul Viešpats palaiko jus sveiką, kad ir toliau galėtumėte ugdyti bei stiprinti visų mūsų tikėjimo, vilties ir meilės dorybes. To jums iš visos širdies linkiu, to prašau Viešpaties, kurio niekam iš mūsų nepavyks pralenkti dosnumu.

*Su broliškais sveikinimais Viešpatyje,
Adolfas Nikolás, SJ,
Jėzaus Draugijos generalinis vyresnysis
Roma, 2012 m. kovo 22 d.*

Generolo laišką išvertė ir šventėje perskaitė Lietuvos jėzuitų provincijolas t. Gintaras Vitkus.

Silvijos Knezekytės nuotr.

GVIDAS VAINORIUS, SJ

Gvidas Vainorius gimė 1981 m. spalio 8 d. Rietave. Nuo pat vaikystės skyrėsi iš bendraamžių retu dorumu ir pamaldumu. Daug skaitė ir gerai mokėsi. Buvo labai linksmas, šoko tautinius šokius, yra laimėjęs Plungės rajono šauniausio moksleivio konkursą. Gvidas buvo nepaprastai geros ir jautrios širdies, labai mylėjo žmones. Išskirtinis ryšys siejo su močiute Rūta Rozalija, kuri jį augino.

1997 m. iš Rietavo Lauryno Ivinskio vidurinės mokyklos atvyko į Kauno jėzuitų gimnazijos II klasę. Po metų jį, laimėjusį konkursą „Global Outreach“ mainų programoje, gimnazija išsiuntė mokytis į JAV jėzuitų Creightono universitetinę gimnaziją Omahoje (Nebraska). 1999 m. rugsėjo 1 d. Gvidas grįžo į Kauno jėzuitų gimnazijos IV klasę ir po metų ją baigė.

2000–2002 m. rengėsi jėzuito tarnystei jėzuitų naujokyne Šiauliuose, kur 2002 m. rugsėjo 7 d. davė amžinuosius įžadus Jėzaus Draugijoje. Vėliau studijavo Dubline, Milltowno teologijos ir filosofijos institute, 2005 m. įgijo menų (filosofijos) bakalauro laipsnį. 2008 m. Ignaco Lojolos universitete Čikagoje įgijo menų (filosofijos) magistro laipsnį.

2008–2009 m. dirbo sielovados koordinatoriumi bei tikybos mokytoju Kauno jėzuitų gimnazijoje.

2009 m. pradėjo teologijos studijas Popiežiškajame Grigaliaus universitete Romoje ir kartu tęsė filosofijos daktaro studijas Lojolos universitete Čikagoje. 2010 m. atliko specialią apsisprendimo už kunigystę („Arrupės mėnesio“) programą ir rekolekcijas. 2012 m. pavasarį turėjo būti išventintas diakonu, 2013 m. vasarą – kunigu.

2011 m. vasarą Čikagoje Gvidui buvo diagnozuotas skrandžio vėžys... Chemoterapija bei keturios operacijos... Ir Lietuvoje, ir užsienyje jėzuitai bei Gvido bičiuliai meldė Dievą stebuklo. Po vienos iš operacijų atrodė, kad Gvidas pasveiks... Deja, liga grįžo su dar baisesne jėga...

Aplėbęs Jėzų ir tikėdamas juo, Gvidas ištvėrė sunkiai įsivaizduojamas kančias. Šalia jo nuolat budėjo mama Laima, brolis Dovydas, vietos lietuvė p. Grasilda, tėvai jėzuitai, iš Kanados atskrido vienas ištikimiausių jo draugų vietnamietis br. Vincentas, SJ. Čikagos jėzuitų bendruomenė prisiėmė visus rūpesčius ir panardino juos savo aukoje... Gvido kvėpavimas nutrūko balandžio 20 d. 21 val.

Balandžio 24 d., gaudžiant bažnyčios varpams, su Gvidu atsiveikino Lojolos universiteto bendruomenė ir Čikagos lietuviai. Balandžio 28–29 dienomis urna su Gvido palaikais, kurią iš Čikagos parvežė jo mama Laima ir Lietuvos jėzuitų bičiulis, buvęs Čikagos jėzuitų provincijolas t. Edwardas Shmidtas, buvo lankoma Vilniaus šv. Kazimiero bažnyčioje, nuo 29 d. popietės iki laidotuvių gegužės 1-ąją – Kauno šv. Pranciškaus Ksavero bažnyčioje.

Palydėtas gausaus būrio jį mylėjusių ir pažinojusių, Gvidas Vainorius palaidotas Kauno Petrašiūnų kapinėse, greta kitų jėzuitų.

Iš Gvido laiško, rašyto Lietuvos provincijos jėzuitams praėjusių metų lapkritį, laukiant pirmosios operacijos.

...Neslėpsiu, kad diagnozė sukėlė tam tikrą šoką, po to rugsėji išgyvenau liūdesį ir melancholiją. Vis galvojau, kad neteisinga būtų dabar numirti, nes taip norėčiau atiduoti Jėzaus Draugijai nors dalį to, ką ji man per šiuos vienuolika metų padovanojo. Vis atrodė, kad praleidau visus šiuos metus kaupdamas patirtis, mokydamasis, o dalijausi tik minimaliai. Bet vėliau spalio ir lapkričio mėnesiais grįžo tam tikra viltis. Supratau, kad ne pasiekiuose ir darbuose glūdi prasmė. Esu laimingas jėzuitas ir nieko savo gyvenime nekeičiau. Tad dėkoju Dievui už visas patirtis ir priimu su ramybe bei viltimi viską, ką jis man yra parengęs.

Atvirai galiu pasakyti, kad Viešpats, skirdamas išbandymus, suteikia ir jėgų juos pakelti. Žinau, kad didelė dalis mano pasitikėjimo kyla iš jūsų kasdienės maldos. Ypač chemijos metu ar kai būna liūdna, lyg iš niekur staiga užlieja paguoda ir ramybė, po kurios ateina gilus suvokimas, kad kažkas už tave pasimeldė. Tad tikraja to žodžio prasme esu nešamas jūsų maldos. Labai jums visiems dėkoju ir prašau toliau mane maldose prisiminti. Aš ir pats savo ruožtu už jus visus kasdien meldžiuosi. Kai būna sunkiau, aukuju nerimus, fizinį skausmą už visus jus, kad Viešpats laimingų mūsų provincijos darbus, duotų naujų pašaukimų ir darytų mus visus šventais jėzuitais, tarnaujančiais Dievui ir jo Bažnyčiai. [...]

Daug išmokau per šį laiką ir esu Dievui už viską labai dėkingas. Vienas dvasios tėvas Romoje mus, scholastikus, ragino nuolatos ir apie viską kalbėtis su Jėzumi. Tiesiog paprastai pasakoti jam apie viską. Po kiek laiko šis monologas virsta dialogu, išmoksti atpažinti Jėzaus balsą, atrandi jo asmens grožį, humoro jausmą ir t. t.

Nuo diagnozės pradžios apsisprendžiau, kad tai bus mano svarbiausias projektas – nuolatos kalbėtis su Jėzumi ir ieškoti jo Veido. Nesu toks tobulas, kad galėčiau pasigirti didele pažanga, bet džiaugiuosi, kad priartėjau prie Jėzaus ir kartais mano monologas virsta giliu širdies dialogu. Jaučiuosi arti Jėzaus – ir tai pati didžiausia dovana. Galbūt tai yra viena iš ligos malonių? Bet aš laikiu ir daugiausia malonių, nes esu tikras, kad visų maldos mane apdovanos dar daugeliu dalyku.

Chemijos metu maniau, kad gal maldų dėka pasveiksiu ir nereikės operacijos. Dabar žinau, kad tai ne ta malonė. Operacija bus. Tačiau giliai širdyje vis laikiu ir su tam tikru smalsumu žvelgiu į ateitį – įdomu, ką Dievas yra man dar parengęs ir ko dar mane išmokys. Šis požiūris manyje sukelia tam tikrą nuotykių jausmą. Esu dėkingas, kad keliauju ne vienas ir turiu jėgų pakelti viską su džiaugsmu ir viltimi. Tad nuotykis tęsiasi...

E. Šimkūnaitės nuotr.

Prie bažnyčios pasigirsta šauksmas:
– Žmonės, aš ir vėl einu! Vėl vaikštau!
– Kaip įvyko stebuklas? – teiraujasi praeivis.
– Pavogė mano automobilį.

Baigus išpažintį, kunigas klausia ją atlikusio vyro:

– Kuo jūs dirbate?
– Esu artistas.
– Ir ką vaidinate?
– Negaliu paaiškinti, tiktai parodyti, – ir padaro dvigubą salto.

Paskui prie klausyكلos prieina močiutė:

– Tėve, maldauju, neskirkite man tokios sunkios atgailos kaip anam vyrui.

– Ar tavo tėvelis, sėsdamasis prie stalo, prisimena Dievą, – klausinėja anūką religinga močiutė.

– Žinoma. Štai ir vakar ryte pusryčiaudamas sakė: „Dieve, ir vėl ta kruopų košė!“

Beruiukas meldžiasi:

– Dieve, padaryk, kad tapčiau galiūnu. Tik nesakyk, kad reikia kasdien treniruotis. Tą man nuolat tvirtina tėtė.

Prie šventinio stalo susirinko kelių krikščioniškų bendruomenių atstovai. Patiekus desertą, vienos charizminės grupelės narys ištiesęs rankas virš torto ima melstis:

– Kalorijų dvasia, Jėzaus Kristaus vardu įsakau tau: dink iš čia!

Sutrikęs kitos bendruomenės narys atsidūsta:

– Brolau, deja, šita dvasia tik malda ir pasninku įveikiama.

Atėjusi išpažinties moteriškė atgailauja:

– Nusidėjėlė, aš, nusidėjėlė!
– Kaip nusidėjote? – klausia kunigas.
– Per pasninką dešrą valgiau.
– O kokią?
– Kepeninę.
– Tokiu atveju jūs ne nusidėjėlė, o kankinė!

Grįžta beruiukas iš tikybos pamokos, kurioje buvo pasakojama apie žmogaus sukūrimą, kaip Ievą Dievas iš Adomo šonkaulio padarė, ir skundžiasi mamai:

– Rytoj į mokyklą neisiu, atrodo, susirgau.

– O kas atsitiko, sūneli? – susirūpino mama.

– Šoną skauda, turbūt netrukus žmoną turėsiu.

Į troleibusą įlipa pora evangelizuotojų ir praneša:

– Visi, vykstantys šiuo troleibusu, gali patekti į pragarą!

Žmonės jais patikėjo ir artimiausioje stotelėje persėdo į kitą troleibusą.

Sėdėdama seneliui ant kelių mergytė klausia:

– Ar tu, seneli, buvai laive su Nojumi?
– Žinoma, ne, – sako jis šypsodamasis.
– O kaip tuomet nenuskendai?

Suskamba telefonas:

– Alio? Ar čia 7 26 40?

– Taip!

– Ar čia VGČS?

– Ne, jūs pataikėte į bažnyčios raštinę.

– Dieve, atsiprašau!!!

Perkūno namas ir jėzuitų vienuolyno terasa atsiveria lankytojams

Kauno miesto simbolis, gotikinės architektūros perlas – Perkūno namas, praevio akį traukiantis daugiau kaip pusę tūkstantmečio, atsinaujinęs atveria duris lankytojams: čia rengiamos teatralizuotos ekskursijos, užsakomuose edukaciniuose užsiėmimuose patyrę mokytojai moko kočioti ir formuoti molį, austi juostas, lieti žvakes, senovinių šokių, karpinių ir drožybos meno, papuošalų gaminimo paslapčių ir kt. Nuo sutvarkytos apžvalgos aikštelės (terasos) ant jėzuitų vienuolyno stogo lankytojams atsiveria puiki Kauno senamiesčio panorama, galima pasigrožėti Rotušės aikšte.

Visa tai tapo įmanoma įgyvendinus iš dalies Europos regioninės plėtros fondo lėšomis finansuojamą projektą „Jėzuitų komplekso Kaune pritaikymas turizmui“.

Norinčius apsilankyti Perkūno name bei pasižvalgyti nuo jėzuitų vienuolyno apžvalgos aikštelės kviečiame iš anksto registruotis telefonu +370 620 30881. Daugiau informacijos: www.perkunonamas.lt

Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincija
Didžioji g. 34, LT-01128 Vilnius
Tel. (8-5) 212 17 15, faks. (8-5) 212 18 76
Įm. k. 191893936
SEB Vilniaus bankas, kodas 70440,
a. s. LT34 7044 0600 0112 3231

Laiškai bičiuliams 2012 1 (21)

Išeina du kartus per metus
Leidžia VšĮ Jėzuitų ekonomo tarnyba

Didžioji g. 34, LT-01128 Vilnius

Redaktorė
Jūratė Grabytė

Dailininkė
Jūratė Tamošiūnaitė-Karašauskienė

Stilistė
Eglė Gudavičienė

ISSN 1648-4304

9 771648 430009